

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2018*

Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Euroopan voimakaapelimarkkinat – Päätös, jolla todetaan SEUT 101 artiklan rikkominen – Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen – Tarkastuspäätöksen lainvastaisuus – Käsittelyaikojen kohtuullisuus – Hyvän hallinnon periaate – Yksilöllisen vastuun periaate – Yhteisvastuu sakon maksamisesta – Riittävät todisteet rikkomisesta – Rikkomisen kesto – Sakot – Oikeasuhteisuus – Yhdenvertainen kohtelu – Täysi harkintavalta

Asiassa T-475/14,

Prysmian SpA, kotipaikka Milano (Italia),

Prysmian Cavi e Sistemi Srl, kotipaikka Milano,

edustajinaan asianajajat C. Tesauro, F. Russo, L. Armati ja C. Toniolo,

kantajina,

joita tukevat

The Goldman Sachs Group, Inc., kotipaikka New York, New York (Yhdysvallat), edustajinaan asianajajat W. Deselaers, J. Koponen ja A. Mangiaracina,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi C. Giolito, L. Malferrari, P. Rossi ja H. van Vliet, sittemmin Giolito, Rossi ja van Vliet, avustajanaan barrister S. Kingston,

vastaajana,

jota tukee

Pirelli & C. SpA, kotipaikka Milano, edustajinaan asianajajat M. Siragusa, G. Rizza, P. Ferrari, F. Moretti ja A. Fava,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta vaatimuksesta, joka koskee yhtäältä [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia AT.39610 – Voimakaapelit) 2.4.2014 annetun komission päätöksen C(2014) 2139 final kumoamista kantajia koskevilta osin ja toisaalta niille määrätyn sakon määrän alentamista,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa jaoston puheenjohtaja A. M. Collins sekä tuomarit M. Kancheva (esittelevä tuomari) ja R. Barents,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Heeren,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 20.3.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

Kantajat ja kyseessä oleva ala

- 1 Kantajat Prysmian SpA ja Prysmian Cavi e Sistemi Srl (jäljempänä PrysmianCS) ovat Italian oikeuden mukaan perustettuja yhtiöitä, jotka yhdessä muodostivat Prysmian-konsernin. PrysmianCS, joka on Prysmian SpA:n kokonaan omistama yhtiö, on maailmanlaajuinen toimija veden- ja maanalaisten voimakaapelien alalla. Pirelli & C. SpA (jäljempänä Pirelli), aiemmin Pirelli SpA, omisti 18.2.1999–28.7.2005 PrysmianCS:n aluksi Pirelli Cavi e Sistemi SpA:n (jäljempänä PirelliCS) muun toiminnan ohessa, sittemmin viimeksi mainitun yhtiön jakauduttua Pirelli Cavi e Sistemi Energia SpA:n (jäljempänä PirelliCSE) itsenäisen yhtiön muodossa. Heinäkuussa 2005 PirelliCSE siirtyi The Goldman Sachs Group, Inc:n (jäljempänä Goldman Sachs) tytäryhtiölle, jolloin siitä tuli aluksi Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl (jäljempänä PrysmianCSE) ja lopulta Prysmian CS.
- 2 Veden- ja maanalaisia voimakaapeleita käytetään veden ja maan alla sähkönsiirtoon ja -jakeluun. Ne luokitellaan kolmeen ryhmään: pienjännitekaapelit, keskijännitekaapelit sekä suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettuja kaapelit. Suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettuja kaapeleita myydään useimmiten hankkeiden yhteydessä. Nämä hankkeet muodostuvat voimakaapelien ja tarvittavien laitteistojen, järjestelmien ja lisäpalvelujen yhdistelmästä. Suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettuja kaapeleita myydään maailmanlaajuisesti kansallisten verkkojen suurille käyttäjille ja muille sähköyhtiöille ensisijaisesti hankintasopimusten yhteydessä.

Hallinnollinen menettely

- 3 Ruotsalainen yhtiö ABB AB toimitti 17.10.2008 päivätyllä kirjeellä Euroopan yhteisöjen komissiolle joukon ilmoituksia ja asiakirjoja, jotka liittyivät kilpailua rajoittaviin kaupallisiin käytäntöihin maan- ja vedenalaisten voimakaapelien valmistamisen ja toimittamisen alalla. Nämä ilmoitukset ja asiakirjat toimitettiin sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa (EUVL 2006, C 298, s. 17; jäljempänä sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annettu tiedonanto) tarkoitettujen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen yhteydessä.

- 4 ABB:n ilmoitusten vuoksi komissio toteutti 28.1.–3.2.2009 tarkastuksia Prysmianin ja PrysmianCSE:n sekä asianomaisten muiden eurooppalaisten yhtiöiden eli Nexans SA:n ja Nexans France SAS:n tiloissa.
- 5 Japanilaiset yhtiöt Sumitomo Electric Industries Ltd, Hitachi Cable Ltd ja J-Power Systems Corp. esittivät 2.2.2009 yhteisen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon 14 kohdan mukaisesti ja toissijaisesti sakon määrän alentamista koskevan hakemuksen kyseisen tiedonannon 27 kohdan mukaisesti. Ne välittivät tämän jälkeen komissiolle muita suullisia ilmoituksia ja muita asiakirjoja.
- 6 Tutkinnan aikana komissio lähetti maan- ja vedenalaisia voimakaapeleita valmistaville ja toimittaville yrityksille useita tietopyyntöjä [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 18 artiklan sekä sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon 12 kohdan mukaisesti.
- 7 Komissio aloitti 30.6.2011 menettelyn ja antoi väitetiedoksiannon seuraavia oikeushenkilöitä vastaan: Nexans France, Nexans, Pirelli, Goldman Sachs, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, J-Power Systems, Furukawa Electric Co. Ltd, Fujikura Ltd, Viscas Corp., SWCC Showa Holdings Co. Ltd, Mitsubishi Cable Industries Ltd, Exsym Corp., ABB, ABB Ltd, Brugg Kabel AG, Kabelwerke Brugg AG Holding, nkt cables GmbH, NKT Holding A/S, Silec Cable SAS, Grupo General Cable Sistemas SA, Safran SA, General Cable Corp., LS Cable & System Ltd, Taihan Electric Wire Co. Ltd ja kantajat.
- 8 Kaikki väitetiedoksiannon adressaatit Furukawa Electriciä lukuun ottamatta osallistuivat 11.–18.6.2012 hallinnolliseen kuulemistilaisuuteen komissiossa.
- 9 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 14.11.2012 antamallaan tuomiolla Nexans France ja Nexans v. komissio (T-135/09, EU:T:2012:596) ja 14.11.2012 antamallaan tuomiolla Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia v. komissio (T-140/09, ei julkaistu, EU:T:2012:597) osittain tarkastuspäätökset, jotka oli osoitettu yhtäältä Nexansille ja Nexans Francelle ja toisaalta Prysmianille ja PrysmianCSE:lle, siltä osin kuin ne koskivat muita voimakaapeleita kuin maan- ja vedenalaisia suurjännitekaapeleita ja näihin muihin kaapeleihin liittyviä tarvikkeita, ja hylkäsi kanteen muilta osin. Nexans ja Nexans France valittivat 24.1.2013 ensiksi mainitusta tuomiosta. Unionin tuomioistuin hylkäsi tämän valituksen 25.6.2014 antamallaan tuomiolla Nexans ja Nexans France v. komissio (C-37/13 P, EU:C:2014:2030).
- 10 Komissio teki 2.4.2014 [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä päätöksen C(2014) 2139 final (Asia AT.39610 – Voimakaapelit) (jäljempänä riidanalainen päätös).

Riidanalainen päätös

Kyseessä oleva kilpailusääntöjen rikkominen

- 11 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa säädetään, että useat yritykset ovat osallistuneet eri ajanjaksoilla yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun SEUT 101 artiklan rikkomiseen ”maan- ja/tai vedenalaisten suurjännitekaapeleiden (erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettut kaapelit) alalla”. Komissio totesi lähinnä, että suurimmat eurooppalaiset, japanilaiset ja eteläkorealaiset veden- ja maanalaisten voimakaapeleiden valmistajat osallistuivat helmikuusta 1999 tammikuun 2009 loppuun monenvälisten ja kahdenvälisten kokousten verkostoon ja muodostivat yhteyksiä, joiden tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen maan- ja vedenalaisia suurjännitekaapeleita (erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettut kaapelit) koskevissa hankkeissa tietyillä alueilla jakamalla markkinat ja asiakkaat ja vääristämällä siten tavanomaista kilpailukehitystä (kyseisen päätöksen 10–13 ja 66 perustelukappale).

- 12 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että kartellilla oli kaksi pääasiallista kokoonpanoa, jotka muodostivat sekalaisen kokonaisuuden. Sen mukaan kartelli muodostui tarkemmin ottaen seuraavista kahdesta osasta:
- ”kartellin A/R-kokoonpano”, johon kuuluivat eurooppalaiset yritykset, joita kutsuttiin yleensä ”R-jäseniksi”, mukaan lukien kantajat, japanilaiset yritykset, joita kutsuttiin ”A-jäseniksi”, ja vielä eteläkorealaiset yritykset, joita kutsuttiin ”K-jäseniksi”. Mainitulla kokoonpanolla oli mahdollista saavuttaa tavoite alueiden ja asiakkaiden jakamisen eurooppalaisten, japanilaisten ja eteläkorealaisten valmistajien kesken. Jakaminen toteutettiin ”kansallista aluetta” koskevan sopimuksen mukaisesti, ja sen nojalla japanilaiset ja eteläkorealaiset valmistajat pidättyivät kilpailemasta hankkeista eurooppalaisten valmistajien kansallisella alueella, kun taas viimeksi mainitut sitoutuivat pysymään poissa Japanin ja Etelä-Korean markkinoilta. Tämän lisäksi jaettiin hankkeet ”vientialueilla” eli muualla maailmassa, pois lukien Yhdysvallat, ja jonkin aikaa käytettiin ”60/40-kiintiötä”, mikä merkitsi sitä, että 60 prosenttia hankkeista oli varattu eurooppalaisille valmistajille ja loput 40 prosenttia aasialaisille valmistajille;
  - ”kartellin eurooppalainen kokoonpano”, jossa eurooppalaiset valmistajat jakoivat keskenään alueet ja asiakkaat, jotka liittyivät Euroopan ”kansallisella alueella” toteuttaviin hankkeisiin tai eurooppalaisille valmistajille osoitettuihin hankkeisiin (ks. riidanalaisen päätöksen 3.3 kohta ja erityisesti kyseisen päätöksen 73 ja 74 perustelukappale).
- 13 Komissio totesi, että kartellin osallistajat olivat ottaneet käyttöön tietojenvaihtovelvoitteita jakosopimusten seurannan mahdollistamiseksi (riidanalaisen päätöksen 94–106 ja 111–115 perustelukappale).
- 14 Komissio otti huomioon kartellin eri osapuolten roolit kartellin täytäntöönpanossa ja jakoi osapuolet kolmeen ryhmään. Se määritteli aluksi kartellin ydinryhmän, johon kuuluivat yhtäältä eurooppalaiset yritykset Nexans France sekä Pirellin tytäryritykset, jotka osallistuivat kartelliin peräkkäin, ja PrysmianCSE, ja toisaalta japanilaiset yritykset Furukawa Electric, Fujikura ja niiden yhteisyritys Viscas sekä Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable ja niiden yhteisyritys J-Power Systems (riidanalaisen päätöksen 545–561 perustelukappale). Tämän jälkeen komissio erotteli sellaisten yritysten ryhmän, jotka eivät kuuluneet ydinryhmään mutta joita ei kuitenkaan voitu pitää kartellin vähäpätöisinä toimijoina, ja luokitteli tähän ryhmään ABB:n, Exsymin, Brugg Kabelin sekä Sagem SA:n, Safranin ja Silec Cablen muodostaman yksikön (kyseisen päätöksen 562–575 perustelukappale). Lopuksi se katsoi, että Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & System, Taihan Electric Wire ja nkt cables olivat kartellin vähäpätöisiä toimijoita (tämän päätöksen 576–594 perustelukappale).

Kantajien vastuu

- 15 Kantajien katsottiin olevan vastuussa sen vuoksi, että ne osallistuivat suoraan PrysmianCS:n kartelliin 18.2.1999–28.1.2009 sekä sen vuoksi, että Prysmian vaikutti ratkaisevasti PrysmianCS:n toimintaan 29.7.2005–28.1.2009 (riidanalaisen päätöksen 782–785 perustelukappale).

Määrätyt sakot

- 16 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan f ja g alakohdan mukaan yhtäältä PrysmianCS:n on maksettava yhteisesti ja yhteisvastuullisesti Prysmianin ja Goldman Sachsin kanssa 37 303 000 euron suuruinen sakko ja toisaalta PrysmianCS:n on maksettava yhteisesti ja yhteisvastuullisesti Pirellin kanssa 67 310 000 euron suuruinen sakko.

- 17 Sakkojen määrän laskemiseksi komissio sovelsi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja laskentamenetelmää, joka esitetään asetuksen N:o 1/2003 [mainitun artiklan] mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä sakkojen laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat).
- 18 Määritettyään sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen 18 kohdan mukaisesti asianmukaisen myyntiarvon (riidanalaisen päätöksen 963–994 perustelukappale) komissio ensinnäkin vahvisti sakkojen perusmäärän osalta mainittujen suuntaviivojen 22 ja 23 kohdan mukaisesti sen osuuden kyseisestä myyntiarvosta, joka antaa kuvan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta. Se katsoi tältä osin, että rikkominen kuului luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin, millä voitiin perustella 15 prosentin vakavuuskerroin. Komissio myös korotti vakavuuskerrointa 2 prosenttiyksiköllä kaikkien adressaattien osalta niiden yhteenlasketun markkinaosuuden ja kartellin lähes maailmanlaajuisen ulottuvuuden vuoksi, sillä kartelli kattaa muun muassa koko Euroopan talousalueen (ETA). Se katsoi lisäksi, että eurooppalaisten yritysten toiminta vahingoitti kilpailua enemmän kuin muiden yritysten toiminta, sillä kartellin A/R-kokoonpanoon osallistumisen lisäksi eurooppalaiset yritykset olivat jakaneet keskenään voimakaapelihankkeita kartellin eurooppalaisen kokoonpanon puitteissa. Tästä syystä komissio vahvisti rikkomisen vakavuuden nojalla huomioon otettavaksi osuudeksi myyntiarvosta 19 prosenttia eurooppalaisten yritysten ja 17 prosenttia muiden yritysten osalta (kyseisen päätöksen 997–1010 perustelukappale).
- 19 Rikkomisen kestoja koskevan korotuskertoimen osalta komissio käytti PrysmianCS:n tapauksessa kerrointa 9,91 ajanjaksolla 18.2.1999–28.1.2009 ja Prysmianin tapauksessa kerrointa 3,5 ajanjaksolla 29.7.2005–28.1.2009. Se sisällytti lisäksi PrysmianCS:n sakon perusmäärään lisämäärän eli osallistumismaksun, jonka suuruus oli 19 prosenttia myyntiarvosta. Näin määritelty sakkojen perusmäärä oli 104 613 000 euroa (riidanalaisen päätöksen 1011–1016 perustelukappale).
- 20 Toiseksi komissio ei todennut sakkojen perusmäärän korjausten osalta sellaisia raskauttavia seikkoja, jotka voisivat vaikuttaa kunkin kartellin osallistujan osalta vahvistettuun sakon perusmäärään, ABB:tä lukuun ottamatta. Sen sijaan se päätti ottaa sakkojen määrässä huomioon lieventävinä seikkoina sen, miten suuressa määrin eri yritykset olivat osallistuneet kartellin täytäntöönpanoon. Se vähensi siten 10 prosenttia sakon perusmäärästä kartellin vähäpätöisten toimijoiden osalta ja 5 prosenttia sakon perusmäärästä sellaisten yritysten osalta, jotka osallistuivat kartellin toimintaan keskimääräisesti. Se myönsi lisäksi Mitsubishi Cable Industriesille ja SWCC Showa Holdingsille Exsymin perustamista edeltävältä ajanjaksolta sekä LS Cable & Systemille ja Taihan Electric Wirelle ylimääräisen 1 prosentin alennuksen, koska ne eivät olleet tietoisia tietyistä yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatkettun kilpailusääntöjen rikkomisen osatekijöistä eivätkä olleet vastuussa niistä. Kartellin ydinryhmään kuuluville yrityksille, kantajat mukaan lukien, ei sen sijaan myönnetty mitään alennusta sakon perusmäärästä (riidanalaisen päätöksen 1017–1020 ja 1033 perustelukappale). Komissio myönsi lisäksi sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen mukaisesti 3 prosentin lisäalennuksen Mitsubishi Cable Industriesille määrätyn sakon määrästä sen vuoksi, että se oli tehnyt tehokkaasti yhteistyötä sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetusta tiedonannosta riippumatta (kyseisen päätöksen 1041 perustelukappale).

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

- 21 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 17.6.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 22 Pirelli ja Goldman Sachs pyysivät unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 27.10.2014 ja 4.11.2014 toimittamallaan asiakirjoilla saada osallistua tähän oikeudenkäyntiin väliintulijoina, edellinen tukeakseen komission vaatimuksia ja jälkimmäinen tukeakseen kantajien vaatimuksia.

- 23 Unionin yleisen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston (vanha kokoonpano) puheenjohtaja hyväksyi Pirellin ja Goldman Sachs'n väliintulohakemukset kahdella 25.6.2015 antamallaan määräyksellä.
- 24 Pirelli ja Goldman Sachs jättivät kumpikin väliintulokirjelmänsä 24.9.2015. Komissio esitti huomautuksia Pirellin ja Goldman Sachs'n väliintulokirjelmistä unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 27.11.2015 jättämillään kirjelmillä. Myös kantajat esittivät 30.11.2015 huomautuksia Pirellin ja Goldman Sachs'n väliintulokirjelmistä.
- 25 Unionin yleisen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 14.9.2016 antamallaan määräyksellä komission 10. ja 23.12.2014 esittämän luottamuksellista käsittelyä koskevan vaatimuksen väliintulijoihin nähden. Sen sijaan hän hylkäsi kantajien 7.1.2015 Pirelliin nähden ja 8.12.2015 Goldman Sachs'iin nähden esittämät luottamuksellista käsittelyä koskevat vaatimukset siltä osin kuin kyseiset yhtiöt olivat riitauttaneet ne.
- 26 Unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) esitti työjärjestyksensä 89 artiklassa tarkoitettuina prosessinjohtotoimina asianosaisille kysymyksiä, joihin se pyysi niitä vastaamaan kirjallisesti. Asianosaiset vastasivat näihin kysymyksiin asetetussa määräajassa.
- 27 Kun unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin työjärjestyksen 27 artiklan 5 kohdan nojalla, esittelevä tuomari määrätti kahdeksanteen jaostoon (uusi kokoonpano), jonka käsiteltäväksi nyt käsiteltävä asia tämän vuoksi siirrettiin.
- 28 Unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) pyysi työjärjestyksensä 89 artiklassa tarkoitettuna prosessinjohtotoimina komissiota toimittamaan tiettyjä asiakirjoja. Komissio toimitti osan pyydetyistä asiakirjoista ja pyysi asian selvittämistoimen toteuttamista muiden unionin yleisen tuomioistuimen pyytämien sellaisten asiakirjojen toimittamiseksi, joita ovat ABB:n sakoista vapauttamista koskevan hakemuksensa yhteydessä sekä J-Power Systemsin, Sumitomo Electric Industriesin ja Hitachi Cablen yhteisen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksensa yhteydessä esittämien suullisten ilmoitusten transkriptiot. Unionin yleisen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston puheenjohtaja toteutti 9.2. ja 2.3.2017 antamallaan määräyksillä selvittämistoimen, jotta komissio toimittaisi sille kyseessä olevat transkriptiot. Komissio noudatti tätä asian selvittämistointia ja toimitti kyseiset transkriptiot 20.2. ja 9.3.2017.
- 29 Unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) päätti esittelevän tuomarin ehdotuksesta aloittaa asian suullisen käsittelyn. Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 20.3.2017 pidetyssä istunnossa.
- 30 Kantajat, joita Goldman Sachs tukee, vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin
- ensisijaisesti kumoaa riidanalaisen päätöksen niitä koskevilta osin;
  - ja toissijaisesti
    - kumoaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 5 kohdan siltä osin kuin komissio toteaa PrysmianCS:n osallistuneen edellä tarkoitettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 18.2.1999 ja 27.11.2001 välisen ajanjakson aikana;
    - kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan f ja g alakohdan, jossa vahvistetaan yhtäältä Goldman Sachsille ja kantajille ja toisaalta PrysmianCS:lle ja Pirellille yhteisesti ja yhteisvastuullisesti määrättävien sakkojen määrä;
    - alentaa niille määrättyjen sakkojen määrää;
    - kumoaa liitteet I ja II siltä osin kuin ne koskevat R:ää;

- velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 31 Komissio, jota Pirelli tukee, vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- Hylkää kanteen;
  - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 32 Kanteessa kantajat vaativat sekä kumoamaan osittain riidanalaisen päätöksen että alentamaan niille määrättyjen sakkojen määrää.

Kumoamisvaatimukset

- 33 Kantajat vetoavat kumoamisvaatimustensa tueksi yhdeksään kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste koskee komission tarkastusten lainvastaisuutta, toinen käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen loukkaamista kilpailuasioita koskevissa menettelyissä, kolmas hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista, neljäs PrysmianCS:n asettamista virheellisesti vastuuseen 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla, viides asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomista siltä osin kuin komissio ei ole määrittänyt yhteisvastuussa olevien yhteisvelallisten osuuksia niiden sisäisessä suhteessa, kuudes SEUT 101 artiklan rikkomista koskevien todisteiden riittämättömyyttä, seitsemäs rikkomisen keston määrittämistä virheellisesti, kahdeksas edellä mainitun asetuksen 23 artiklan 2 kohdan ja sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen rikkomista sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista määrättyjen sakkojen laskemisen osalta ja yhdeksäs tosiseikkoja koskevaa virhettä, kun R. lisättiin riidanalaisen päätöksen kannalta merkityksellisten henkilöiden luetteloon.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee komission tarkastusten lainvastaisuutta

- 34 Kantajat väittävät, että toimenpiteet, jotka komissio toteutti 9.1.2009 tehdyn päätöksen (jäljempänä tarkastuspäätös) mukaisessa yllätystarkastuksessa, johon niiden oli suostuttava 28.–30.1.2009, ovat lainvastaisia, koska komissio teki kolmen työntekijän tiettyjen kannettavien tietokoneiden kiintolevyistä alkuperäistä vastaavan jäljennöksen. Ne katsovat lähinnä, ettei näistä alkuperäistä vastaavista jäljennöksistä saatuja tietoja olisi pitänyt hyväksyä hallinnollisessa menettelyssä eikä ottaa huomioon riidanalaisessa päätöksessä.
- 35 Kantajat väittävät yhtäältä, että ottamalla jäljennökset kaikista Prysmianin työntekijöiden tietokoneilla olevista asiakirjoista tuntematta edes niiden luonnetta tai merkitystä komissio on yhtäältä ylittänyt sille asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan nojalla annetut valtuudet ja toisaalta rikkonut tarkastuspäätöksen sanamuotoa laajentaessaan sen maantieteellistä ja ajallista soveltamisalaa. Niiden mukaan kyseisessä asetuksessa edellytetään, että jokainen komission tarkastuksen yhteydessä toteuttama toimenpide suoritetaan paikan päällä kyseisessä päätöksessä ilmoitetussa paikassa eli käsiteltävässä asiassa kantajien tiloissa Milanossa (Italia) eikä komission tiloissa. Ne lisäävät, ettei tällaista komission menettelyä voida perustella määräyksillä, jotka sisältyvät tämän asetuksen 20 artiklan 4 kohdan nojalla suoritettuja tarkastuksia koskevaan selittävään muistioon, jonka ne ovat saaneet.
- 36 Toisaalta kantajat väittävät, että tarkastuksen jatkaminen puolellatoista kuukaudella rajoitti niiden mahdollisuutta arvioida vakavasti sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen esittämistä, sillä tämän ajanjakson aikana ei ollut mahdollista arvioida, mitä merkittävää lisäarvoa sillä voisi olla suhteessa komission jo keräämiin todisteisiin.

- 37 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 38 Ennen vastaamista asianosaisten väitteisiin on tarkasteltava lyhyesti komission virkamiesten kantajien tiloissa toteuttaman tarkastuksen kulkua.
- *Tarkastuksen kulku*
- 39 Kuten 14.11.2012 annetussa tuomiossa Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia v. komissio (T-140/09, ei julkaistu, EU:T:2012:597) esitetystä tosiseikoista, joita kantajat eivät kiistäneet 28.1.2009 pidetyssä suullisessa käsittelyssä, ilmenee, komission tarkastajat saapuivat Autorità Garante de la Concorrenza e del Mercaton (Italian kilpailu- ja markkinaviranomainen) edustajan kanssa kantajien toimitiloihin Milanossa suorittaakseen asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohdan mukaisen tarkastuksen. He näyttivät yritykselle tarkastuspäätöksen, joka koski seuraavia yrityksiä: ”Prysmian – –, sekä kaikki sen määräysvallassa suoraan tai välillisesti olevat yritykset, [mukaan lukien PrysmianCS]”, ja tarkastuksia koskevan selittävän muistion.
- 40 Sen jälkeen tarkastajat tarkastivat kantajien edustajien ja asianajajien läsnä ollessa viiden työntekijän tietokoneet. Toisena tarkastuspäivänä eli 29.1.2009 tarkastajat ilmoittivat kantajille, että tarkastus kestäisi alun perin suunniteltua kolmea päivää kauemmin. Kantajat ilmoittivat olevansa valmiita joko sallimaan pääsyn toimitiloihinsa viikonlopun aikana tai siihen, että ne sinetöitäisiin ja tarkastusta jatkettaisiin seuraavalla viikolla. Kolmantena tarkastuspäivänä eli 30.1.2009 tarkastajat päättivät kuitenkin tehdä alun perin tarkastuksen kohteena olleiden viiden työntekijän tietokoneista kolmen kiintolevystä alkuperäistä vastaavan jäljennöksen tarkastellakseen niiden sisältämiä tietoja komission toimitiloissa Brysselissä (Belgia).
- 41 Kantajat huomauttivat, että tarkastusmenetelmä, jota tarkastajat aikoivat käyttää, oli lainvastainen. Yhtäältä asetuksen N:o 1/2003 20 artiklassa säädetään, että tarkastus voidaan toteuttaa ”yrityksissä”. Toisaalta alkuperäistä vastaavan jäljennöksen saaminen kyseessä olevien tietokoneiden kiintolevyistä on kantajien mukaan vastoin komission tutkintatoimiin olennaisesti kuuluvaa merkityksellisyyden periaatetta, jonka nojalla tarkastuksessa haltuun otetun aineiston on oltava merkityksellistä tutkinnan kohteen kannalta.
- 42 Tarkastajat ilmoittivat kantajille, että suunnitellun tarkastusmenettelyn vastustaminen katsotaan yhteistyöstä kieltäytymiseksi. Kantajat siis noudattivat tätä menettelyä, mutta laativat lausuman, jonka tarkastajat allekirjoittivat ja jossa ne säilyttivät itsellään oikeuden riitauttaa menettelyn lainmukaisuuden tuomioistuimessa.
- 43 Tarkastajat tekivät kyseessä olevien tietokoneiden kiintolevyistä kolme alkuperäistä vastaavaa jäljennöstä. Kahden tietokoneen kiintolevyistä tehdyt alkuperäistä vastaavat jäljennökset tallennettiin tietotekniselle tietojen tallennuslaitteelle. Kolmannen tietokoneen kiintolevystä tehty alkuperäistä vastaava jäljennös tallennettiin komission tietokoneen kiintolevyille. Edellä mainittu tietotekninen tietojen tallennuslaitteesta ja viimeksi mainittu kiintolevy laitettiin kirjekuoriin, jotka sinetöitiin, ja tarkastajat kuljettivat ne komission toimitiloihin Brysseliin. Tarkastajat kehottivat kantajien edustajia saapumaan komission toimitiloihin kahden kuukauden kuluessa, jotta jäljennettyjä tietoja voitaisiin tarkastella heidän läsnä ollessaan.
- 44 Edempänä 43 kohdassa tarkoitetut sinetöidyt kirjekuoret avattiin 26.2.2009 kantajien asianajajien läsnä ollessa komission toimitiloissa. Tarkastajat tutkivat kirjekuorissa olevia asianomaisten tietokoneiden kiintolevyistä tehtyjä alkuperäistä vastaavia jäljennöksiä ja tulostivat paperille tutkinnan kannalta merkityksellisinä pitämänsä asiakirjat. Kantajien asianajajille annettiin toinen paperijäljennös ja luettelo näistä asiakirjoista. Näitä toimia jatkettiin 27.2.2009 ja ne saatiin päätökseen 2.3.2009. Työhuone, jossa toimet toteutettiin, sinetöitiin kunkin työpäivän päätteeksi kantajien asianajajien läsnä ollessa ja avattiin

taas seuraavana päivänä jälleen heidän läsnä ollessaan. Näiden toimien päätteeksi komissio poisti asianomaisten tietokoneiden kiintolevyistä tekemänsä alkuperäistä vastaavat jäljennökset kantajien edustajien läsnä ollessa.

– *Oikeusperustan puuttumista koskeva väite*

45 Kantajat väittävät lähinnä komission tehneen tiettyjen Prysmianin työntekijöiden tietokoneiden kiintolevyistä alkuperäistä vastaavan jäljennöksen komission toimitiloissa Brysselissä myöhemmin tehtävää tutkintaa varten varmistamatta ensin kyseisten kiintolevyjen sisältämien asiakirjojen merkityksellisyyttä tutkinnan kohteen kannalta. Niiden mukaan komissio ylittää tällä menettelytavallaan asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyn toimivallan.

46 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1/2003 4 artiklan mukaan ”komissiolla on [kyseisessä] asetuksessa vahvistetut valtuudet perustamissopimuksen [101] ja [102] artiklan soveltamiseksi”.

47 Asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 1 kohdassa säädetään, että hoitaakseen kyseisellä asetuksella sille annetut tehtävät komissio voi toteuttaa kaikki tarvittavat tarkastukset yrityksissä ja yritysten yhteenliittymissä.

48 Asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdassa säädetään komission valtuuksien osalta seuraavaa:

”Virkamiehillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus

--

b) tutkia kirjanpitoa ja kaikkia muita liikeasiakirjoja riippumatta siitä, missä muodossa ne on tallennettu;

c) ottaa tai saada missä tahansa muodossa jäljennöksiä ja otteita kirjanpidosta tai asiakirjoista;

d) sinetöidä kaikki yrityksen tilat ja kirjanpito tai asiakirjat siksi ajaksi ja siltä osin kuin on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi;

--”

49 Käsiteltävässä asiassa on täsmennettävä, että käytäntöä tehdä tietokoneen kiintolevyn tai tietoteknisen tallennusalustan alkuperäistä vastaava jäljennös noudatetaan, kun komission virkamiehet käyttävät laillista tietoteknistä tarkastusteknologiaa (jäljempänä FIT-teknologia) tarkastusten aikana. Kuten komissio kuvailee kirjelmässään ilman, että kantajat olisivat kiistäneet sitä, tämän teknologian käyttäminen merkitsee, että tietokoneen kiintolevyltä tai miltä tahansa tietotekniseltä tallennusalustalta etsitään erityisen ohjelmiston avulla tarkastuksen kohteen kannalta merkityksellisiä tietoja käyttämällä avainsanoja. Ennen tätä etsintää on toteutettava indeksoinniksi kutsuttu edeltävä vaihe, jonka aikana ohjelmisto luokittelee kaikki tarkastettavan tietokoneen kiintolevyn tai minkä tahansa tietoteknisen tallennusalustan sisältämät kirjaimet ja sanat. Tämän indeksoinnin kesto riippuu kyseessä olevan tallennusalustan koosta, mutta kestää yleensä huomattavan kauan. Siksi komission virkamiehet tekevät yleensä yhden kopion tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tietoteknisen tallennusalustan sisältämistä tiedoista toteuttaakseen sille tallennettujen tietojen indeksoinnin. Tietokoneen kiintolevyn tapauksessa tämä kopio voi olla alkuperäistä vastaava jäljennös. Tämän alkuperäistä vastaavan jäljennöksen avulla saadaan tarkastuksen kohteena olevasta kiintolevystä täsmällinen kopio, joka sisältää kaikki tällä kiintolevyllä kopiointihetkellä olevat tiedot, mukaan lukien tiedostot, jotka näytävät poistetuilta.

- 50 Tältä osin on todettava ensimmäiseksi, että koska yhtäältä – kuten edellä 49 kohdassa selitetään – tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tietotekniselle tallennusalustalle tallennettujen tietojen kopiointi suoritetaan indeksoinnin toteuttamiseksi ja koska toisaalta tämän indeksoinnin tavoitteena on mahdollistaa tämän jälkeen tutkinnan kannalta merkityksellisten asiakirjojen tutkiminen, tällaisen kopioinnin suorittaminen kuuluu komissiolle asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa myönnetyn toimivallan piiriin.
- 51 Toisin kuin kantajat väittävät, asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdasta ei ilmene, että komission toimivalta ottaa tai saada jäljennöksiä ja otteita tarkastettavan yrityksen kirjanpidosta tai asiakirjoista rajoittuisi jo tarkastettuihin kirjanpitoon tai asiakirjoihin.
- 52 Lisäksi on huomautettava, että tällainen tulkinta voisi haitata kyseisen asetuksen 20 artiklan 2 kohdan b alakohdan tehokasta vaikutusta, koska tarkastettavan yrityksen kirjanpidon tai asiakirjojen tarkastaminen voi tietyissä tilanteissa edellyttää kopioiden ottamista tästä kirjanpidosta tai näistä asiakirjoista tai – kuten käsiteltävässä asiassa – olla sen avulla yksinkertaisempaa.
- 53 Koska komissio näin ollen käytti asianomaisten tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavan jäljennöksen tekemisen yhteydessä FIT-teknologiaa, jonka tavoitteena oli tutkinnan kannalta merkityksellisten tietojen etsiminen, tällaisten jäljennösten tekeminen kuului asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa myönnetyn toimivallan piiriin.
- 54 Toiseksi on todettava, että sikäli kuin kantajien väitteiden on katsottava tarkoittavan, että niissä moititaan komissiota asianomaisten tietokoneiden kiintolevyn alkuperäistä vastaavan jäljennöksen sisällyttämisestä tutkinnan asiakirja-aineistoon tarkastamatta etukäteen, että näiden jäljennösten sisältämät asiakirjat olivat tarkastuksen kohteen kannalta merkityksellisiä, nämä väitteet eivät voi menestyä.
- 55 Kuten edellä 44 kohdasta nimittäin ilmenee, komissio sisällytti kyseessä olevien asiakirjojen paperijäljennökset tutkinnan asiakirja-aineistoon lopulta vasta sen jälkeen, kun se oli tarkastaessaan komission tiloissa Brysselissä ja kantajien edustajien läsnä ollessa asianomaisten tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavaan jäljennökseen sisältyviä asiakirjoja todennut, että tietyt näistä asiakirjoista olivat ensi näkemältä merkityksellisiä tarkastuksen kohteen kannalta.
- 56 On siis todettava, että toisin kuin kantajat väittävät, komission virkamiehet eivät sisällyttäneet tutkinnan asiakirja-aineistoon suoraan asianomaisten tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavan jäljennöksen sisältämiä asiakirjoja tarkastamatta etukäteen, että ne olivat tarkastuksen kohteen kannalta merkityksellisiä.
- 57 Kolmanneksi on todettava, että unionin yleisen tuomioistuimen esitettyä tästä aiheesta kysymyksen kantajat täsmensivät suullisessa käsittelyssä, etteivät ne riitauttaneet sinänsä sitä, että alkuperäistä vastaavien jäljennösten tekeminen asianomaisten tietokoneiden kiintolevyistä tapahtui FIT-teknologian käytön yhteydessä vaan sen, että nämä alkuperäistä vastaavat jäljennökset vietiin komission toimitiloihin Brysseliin, jotta niistä voitaisiin myöhemmin etsiä tutkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja.
- 58 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ei säädetä, kuten kantajat väittävät, että tarkastettavan yrityksen kirjanpidon tai asiakirjojen tarkastaminen tapahtuisi yksinomaan niiden tiloissa, jos – kuten käsiteltävässä asiassa – kyseistä tarkastusta ei voitu saattaa päätökseen alun perin suunnitellussa ajassa. Komissio velvoitetaan siinä yksinomaan noudattamaan asiakirjoja omissa tiloissaan tarkastaessaan tarkastuksen kohteena oleviin yrityksiin nähden samoja takeita kuin sen on noudatettava yrityksen tiloissa suoritettavan tarkastuksen aikana.

59 Käsiteltävässä asiassa on huomattava, etteivät kantajat arvostele kirjelmässään komissiota siitä, että se olisi tarkastaessaan asianomaisten tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavia jäljennöksiä toiminut eri tavalla kuin se olisi toiminut, jos tämä tarkastus olisi tapahtunut kantajien tiloissa. Joka tapauksessa on muistutettava – kuten edellä 43 ja 44 kohdassa esitetyistä tosiseikoista ilmenee – että kyseiset alkuperäistä vastaavat jäljennökset kuljetettiin Brysseliin sinetöidyissä kirjekuorissa, että komissio antoi kantajille jäljennöksen näistä tiedoista, että alkuperäistä vastaavat jäljennökset sisältäneiden kirjekuorien avaaminen ja tutkinta tapahtui kantajien kanssa sovittuna päivänä ja niiden edustajien läsnä ollessa, että komission tilat, joissa tämä tutkinta toteutettiin, oli asianmukaisesti suojattu sinetöinnillä, että näistä tiedoista saadut asiakirjat, jotka komissio päätti sisällyttää tutkinnan asiakirja-aineistoon, tulostettiin ja luetteloitiin, että jäljennös niistä toimitettiin kantajille ja että tutkinnan päätteeksi kyseessä olevat alkuperäistä vastaavat jäljennökset poistettiin lopullisesti.

60 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio tarkastuksen aikana ylittänyt asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdassa säädettyä toimivaltaansa. Kantajien tätä koskeva väite on siis hylättävä.

– *Tarkastuspäätöksen rikkomista koskeva väite*

61 Kantajien väitteestä, jonka mukaan komissio ylitti tarkastuspäätöksen maantieteellisen ja ajallisen ulottuvuuden etsiessään tutkinnan kannalta merkityksellisiä tietoja asianomaisten tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavista jäljennöksistä komission tiloissa Brysselissä, on huomautettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kyseisen päätöksen perusteluissa rajataan komission toimihenkilöille asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 2 kohdassa annetun toimivallan ala (tuomio 18.6.2015, Deutsche Bahn ym. v. komissio, C-583/13 P, EU:C:2015:404, 60 kohta).

62 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava yhtäältä tarkastuspäätöksen maantieteellisestä ulottuvuudesta, että kyseisen päätöksen 1 artiklan toisessa kohdassa mainittiin seuraavaa:

”Tarkastus voi tapahtua kaikissa [Prysmianin] tai sen määräysvallassa olevien yritysten tiloissa, ja erityisesti seuraavassa osoitteessa sijaitseissa toimistoissa: Viale Scarca 222, 20126 Milano.”

63 Tarkastuspäätöksestä siis ilmenee, että vaikka tarkastus ”[saattoi]” tapahtua ”kaikissa Prysmian-konsernin tiloissa”, ja erityisesti niiden Milanossa sijaitseissa toimistoissa, sen ei tarvinnut, kuten kantajat väittävät, tapahtua yksinomaan niiden tiloissa. Näin ollen tarkastuspäätöksessä ei suljettu pois komission mahdollisuutta jatkaa tarkastusta Brysselissä.

64 Toisaalta tarkastuspäätöksen ajallisen ulottuvuuden osalta on todettava, että tämän päätöksen 2 artiklassa vahvistettiin päivämäärä, josta alkaen tarkastus voitiin toteuttaa, mutta siinä ei täsmennetty päivämäärää, jolloin sen oli päättyttävä.

65 On totta, ettei tarkastuksen päättymispäivämäärän puuttuminen kuitenkaan merkitse, että sitä voitaisiin jatkaa rajoituksetta, koska komission on Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 41 artiklan 1 kohdan mukaisesti noudatettava tältä osin menettelyn kohtuullista kestoa.

66 Käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, etteivät kantajat väitä tämän kanneperusteen yhteydessä sen kuukauden pituisen ajanjakson, joka kului yhtäältä kantajien tiloissa toteutetun tarkastuksen ja toisaalta sen välillä, että tätä tarkastusta jatkettiin Brysselissä, olevan kohtuuton.

67 Tästä seuraa – toisin kuin kantajat väittävät – ettei tarkastuspäätös ollut esteenä sille, että komission virkamiehet jatkoivat tutkinnan kannalta merkityksellisten seikkojen etsimistä tiettyjen Prysmianin työntekijöiden tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäistä vastaavista jäljennöksistä komission tiloissa Brysselissä.

68 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio ylittänyt tarkastuspäätöksen soveltamisalaa myöskään toteuttaessaan riidanalaiset toimenpiteet tarkastuksen aikana. Näin ollen kantajien tätä koskevat väitteet on hylättävä.

– *Mahdottomuus esittää sakoista vapauttamista koskevaa hakemusta*

69 Kantajat vetoavat siihen, että tarkastuksen jatkaminen 28.1.2009 ja 26.2.2009 välisenä aikana, jolloin avattiin sinetöidyt kirjekuoret, jotka sisälsivät tiettyjen Prysmianin työntekijöiden tietokoneiden kiintolevyjen alkuperäisiä vastaavat jäljennökset, vei niiltä mahdollisuuden arvioida riskejä sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen esittämistä varten. Erityisesti ne väittävät, että koska niillä ei enää ollut hallussaan tietoja, joilla olisi lisäarvoa suhteessa komission jo keräämiin todisteisiin, ne asetettiin epäedulliseen asemaan muihin yrityksiin nähden sovellettaessa sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevana ohjelmaa.

70 Tältä osin on huomautettava, että sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon 10 kohdan mukaan vapautusta sakoista ei myönnetä, ”jos komissiolla tietojen [ja todisteiden] toimittamishetkellä jo oli riittävät todisteet, joiden perusteella se pystyy tekemään päätöksen väitettyä kartellia koskevan tarkastuksen suorittamisesta tai oli jo suorittanut tällaisen tarkastuksen”.

71 Käsiteltävässä asiassa, kuten ilmenee 14.11.2012 annetun tuomion Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia v. komissio (T-140/09, ei julkaistu, EU:T:2012:597) 1–11 kohdassa esitetystä tosiseikoista, joita kantajat eivät ole kiistäneet, komissiolla oli kuitenkin riittävät todisteet määrätä veden- ja maanalaisia suurjännitekaapeleita koskevasta tarkastuksesta, joka suoritettiin Prysmianin tiloissa. Tästä seuraa, etteivät kantajat olisi voineet sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon nojalla saada vapautusta sakoista.

72 On totta, että sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon 23 kohdan mukaisesti yritykset, jotka paljastavat osallisuutensa Euroopan unioniin vaikuttavaan väitettyyn kartelliin mutta eivät täytä sakoista vapauttamisen ja sakkojen lieventämisen edellytyksiä, voivat saada lievennystä sakkoihin, jotka niille olisi määrätty muussa tapauksessa. Kyseisen tiedonannon 24 kohdan mukaan sakkojen lieventämiseksi yrityksen on toimitettava komissiolle väitetystä kilpailusääntöjen rikkomisesta todisteita, joilla on merkittävää lisäarvoa suhteessa komission hallussa jo oleviin todisteisiin.

73 On kuitenkin tärkeää huomata, ettei alkuperäistä vastaavien jäljennösten tekeminen tiettyjen Prysmianin työntekijöiden tietokoneiden kiintolevyistä vienyt kantajilta pois näillä kiintolevyillä olevaa tietoa, koska ne jäivät niiden haltuun alkuperäisessä tilassaan. Ne kykenivät siis täydellisesti määrittämään ne tiedot, jotka eivät sisältyneet näihin tietoteknisiin kopioihin ja joilla saattoi tarkastuksen kohteen kannalta olla merkittävää lisäarvoa suhteessa komission hallussa jo oleviin todisteisiin.

74 Vaikka – kuten kantajat lähinnä väittävät – komissiolla oli jo hallussaan sellaisia tietokoneiden kiintolevyjä, joiden sisältämiä tietoja olisi voitu esittää niiden osittaista sakoista vapauttamista koskevassa hakemuksessa, on huomautettava uudelleen, ettei se, että komissio teki tiettyjen Prysmianin työntekijöiden tietokoneiden kiintolevyistä alkuperäistä vastaavia jäljennöksiä, merkitse, että se olisi tarkastanut ne ja että se olisi jo tutustunut niiden sisältämiin tietoihin. Tällaista tarkastusta nimittäin jatkettiin vasta, kun kyseiset alkuperäistä vastaavat jäljennökset oli otettu esiin sinetöidystä kirjekuorista Brysselissä. Tässä yhteydessä kantajilla oli yhä mahdollisuus tutkia kyseisten kiintolevyjen sisältöä ja antaa komissiolle tietoja niiden sisältämisestä asiakirjoista tai todisteista, joilla oli lisäarvoa suhteessa komission tutkinnan yhteydessä jo keräämiin muihin todisteisiin.

- 75 Tästä seuraa, ettei komissio – toisin kuin kantajat väittävät – rajoittanut kantajien mahdollisuutta ryhtyä arvioimaan osittaista sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen esittämistä.
- 76 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, ettei kyseisiä sähköisessä muodossa olevien tietojen jäljennöksiä saatu lainvastaisesti ja että siksi – toisin kuin kantajat väittävät – komissio saattoi käyttää näitä tietoja laillisesti perustellakseen toteamuksiaan, jotka liittyvät riidanalaisessa päätöksessä todetun kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaoloon.
- 77 Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen loukkaamista

- 78 Kantajat väittävät, että riidanalainen päätös on kumottava siltä osin kuin menettelyn kokonaiskesto eli 62 kuukautta ja kunkin sen välivaiheen kesto ylittivät huomattavasti kohtuullisena pidettävän ajan. Ne väittävät erityisesti, etteivät ne voineet valmistella puolustustaan, koska tutkimuksen täsmällinen kohde ei ollut selvä väitetiedoksiannon vastaanottamista edeltävällä ajanjaksolla. Ne korostavat myös, että ajan kulumisen takia muistikuvat komission moittimista seikoista ovat heikenneet. Ne katsovat lopuksi, että komission olisi pitänyt oikeuskäytännön mukaisesti alentaa sakon määrää kohtuullisuuden vuoksi kompensoidakseen hallinnollisen menettelyn liiallista kesto.
- 79 Komissio kiistää kantajien väitteet.
- 80 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kohtuullisen keston noudattaminen kilpailupolitiikan alaan liittyvissä hallinnollisissa menettelyissä on unionin oikeuden yleinen oikeusperiaate, jonka noudattamista unionin tuomioistuimet valvovat (ks. tuomio 19.12.2012, Heineken Nederland ja Heineken v. komissio, C-452/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:829, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 81 Käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaate hallinnollisissa menettelyissä on vahvistettu perusoikeuskirjan 41 artiklan 1 kohdassa, jonka nojalla ”jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa” (ks. tuomio 5.6.2012, Imperial Chemical Industries v. komissio, T-214/06, EU:T:2012:275, 284 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 82 Kunkin menettelyvaiheen kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian ominaispiirteiden perusteella ja erityisesti ottaen huomioon kulloinenkin asiayhteys, se, kuinka asianosaiset ovat toimineet menettelyn aikana, ja se, mikä merkitys asialla on asianomaisille eri yrityksille, sekä asian monitahoisuus (ks. vastaavasti tuomio 20.4.1999, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, EU:T:1999:80, 126 kohta).
- 83 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että komissiossa noudatettavan kilpailupolitiikan alalla hallinnolliseen menettelyyn voi kuulua kaksi tutkinnan toisiaan seuraavaa vaihetta, joista molempiin liittyy oma sisäinen logiikka. Ensimmäinen vaihe, joka kestää aina väitetiedoksiantoon asti, alkaa siitä hetkestä, jona komissio unionin lainsäätäjän sille antamia valtuuksia käyttäessään ryhtyy toimenpiteisiin, jotka merkitsevät moitetta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja komission on tämän ensimmäisen vaiheen perusteella voitava ottaa kantaa siihen, kuinka menettelyä jatketaan. Toinen vaihe puolestaan kestää väitetiedoksiannosta lopullisen päätöksen tekemiseen. Komission on voitava toisen vaiheen nojalla ottaa lopullisesti kantaa kilpailusääntöjen rikkomista koskevaan moitteeseen (tuomio 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 38 kohta).

- 84 Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että kun käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen loukkaaminen on mahdollisesti vaikuttanut menettelyn lopputulokseen, tällaisesta loukkaamisesta voi seurata riidanalaisen päätöksen kumoaminen (ks. vastaavasti tuomio 21.9.2006, Technische Unie v. komissio, C-113/04 P, EU:C:2006:593, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 85 On kuitenkin täsmennettävä, että kilpailusääntöjä sovellettaessa kohtuullisen ajan ylittäminen voi olla kumoamisperuste vain kilpailusääntöjen rikkomiset toteavien päätösten osalta, jos on näytetty toteen, että tätä periaatetta loukkaamalla on vaarannettu kyseessä olevien yritysten puolustautumisoikeudet. Tätä erityistapausta lukuun ottamatta ratkaisun tekemistä kohtuullisessa ajassa koskevan veloitteen noudattamatta jättäminen ei vaikuta asetuksen N:o 1/2003 mukaisen hallinnollisen menettelyn pätevyYTEEN (tuomio 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 42 kohta).
- 86 Koska puolustautumisoikeuksien kunnioittamisella eli periaatteella, jonka perustavanlaatuisuutta on useaan otteeseen korostettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, on olennainen merkitys nyt kyseessä olevan menettelyn kaltaisissa menettelyissä, on vältettävä se, että nämä oikeudet voisivat korjaamattomalla tavalla vaarantua tutkintavaiheen liiallisen keston takia ja että tämä kesto voisi estää sellaisten todisteiden esittämisen, joilla pyritään osoittamaan vääräksi sellaisten kilpailukäyttäytymisten olemassaolo, joista kyseessä olevat yritykset joutuvat vastuuseen. Tästä syystä puolustautumisoikeuksien käyttämistä koskevan mahdollisen esteen tutkimista ei pidä rajoittaa siihen samaan vaiheeseen, jossa näillä oikeuksilla on täysi oikeusvaikutus, eli hallinnollisen menettelyn toiseen vaiheeseen. Puolustautumisoikeuksien tehokkuuden mahdollisen heikkenemisen alkusyyyn arvioinnin on ulotettava koko tähän menettelyyn siten, että se koskee sen kokonaiskestoja (ks. tuomio 21.9.2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 87 Käsiteltävässä asiassa on todettava hallinnollisen menettelyn ensimmäisen vaiheen eli sen vaiheen osalta, joka ulottuu tarkastuspäätöksen tiedoksiantamisesta kantajille vuoden 2009 tammikuussa siihen hetkeen, kun ne vastaanottivat väitetiedoksiannon vuoden 2011 kesäkuussa, että tämä vaihe kesti 29 kuukautta. Hallinnollisen menettelyn toinen vaihe, joka alkoi väitetiedoksiannon vastaanottamisesta ja päättyi riidanalaisen päätöksen tekemiseen vuoden 2014 huhtikuussa, kattaa puolestaan 33 kuukauden pituisen ajanjakson.
- 88 Tältä osin on katsottava, että hallinnollisen menettelyn ensimmäisen vaiheen kesto ja mainitun menettelyn toisen vaiheen kesto eivät ole liiallisia, kun otetaan huomioon ne toimenpiteet, jotka komissio toteutti tutkimuksen täydentämiseksi ja riidanalaisen päätöksen tekemiseksi.
- 89 Aluksi on näet korostettava komission tavoin, että tutkimus koski maailmanlaajuisia kartellia, jonka osallistujien lukumäärä oli merkittävä ja joka kesti lähes kymmenen vuotta, ja että komission oli kyseisen tutkinnan aikana saatettava ajan tasalle huomattava määrä asiakirja-aineistoon sisältyviä todisteita, muun muassa kaikki tiedot, jotka kerättiin tarkastuksissa ja jotka saatiin sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä pyytäneiltä yrityksiltä. Lisäksi komissio lähetti mainitun tutkimuksen kuluessa asianomaisen alan toimijoille useita asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan sekä sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä annetun tiedonannon 12 kohdan mukaisia tietopyyntöjä.
- 90 Tämän jälkeen on korostettava, että todisteiden määrän johdosta komissio laati 287-sivuisen englanninkielisen päätöksen, jonka liite 1 sisältää lisäksi kaikki täydelliset viittaukset kaikkiin tutkintavaiheen aikana kerättyihin todisteisiin, ja että myös kartellin suuruus ja ulottuvuus sekä kielelliset haasteet olivat merkittäviä. Tältä osin on todettava, että riidanalaisella päätöksellä on 26 adressaattia, jotka tulevat monista eri maista ja joista suurin osa on osallistunut kartelliin erilaisissa oikeudellisissa muodoissa ja joiden rakennetta on muutettu kartellin aikana ja sen jälkeen. Lisäksi on korostettava, että kyseinen englanniksi laadittu päätös piti kääntää kokonaisuudessaan saksaksi, ranskaksi ja italiaksi.

- 91 Edellä 3–10 kohdassa esitetystä asian taustasta ilmenee lopuksi, että komissio toteutti hallinnollisen menettelyn yhteydessä joukon toimenpiteitä, jotka oikeuttavat menettelyn kunkin vaiheen keston ja joiden tarkoituksenmukaisuutta tutkimuksen kannalta kantajat eivät ole nimenomaisesti kyseenalaistaneet, vaikka niille esitettiin tähän aiheeseen liittyviä kysymyksiä suullisessa käsittelyssä.
- 92 Näin ollen hallinnollisen menettelyn kummankin vaiheen kesto oli kohtuullinen, jotta komissio saattoi arvioida yksityiskohtaisesti todisteita ja tutkinnan kohteena olevien osapuolten esittämiä väitteitä.
- 93 Tästä seuraa, etteivät kantajat voi pätevästi väittää, että hallinnollinen menettely komissiossa kesti liian pitkään ja että komissio on loukannut käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatetta.
- 94 Vaikka todettaisiin, että hallinnollisen menettelyn kokonaiskesto on saattanut olla liiallinen ja että käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatetta on loukattu, tällaisen toteamuksen perusteella sinänsä ei kuitenkaan voida edellä 84–86 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella päätellä, että riidanalainen päätös on kumottava.
- 95 On ensinnäkin huomautettava, että kantajien mukaan niiden puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska ne eivät pystyneet määrittämään komission suorittaman tutkinnan kohdetta tarkasti ennen väitetiedoksiannon saamista.
- 96 Tältä osin on todettava, että kun otetaan huomioon se, että tarkastukset tehdään tutkinnan alussa, komissiolla ei vielä ole yksityiskohtaisen oikeudellisen arvion esittämiseksi tarvittavia täsmällisiä tietoja, ja sen on ensin tarkistettava alkuperäisten epäilyjensä paikkansapitävyys sekä tapahtumien laajuus, sillä tarkastuksen tarkoituksena on nimenomaan kerätä näyttöä epäilyistä kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. tuomio 25.6.2014, Nexans ja Nexans France v. komissio, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 97 On kuitenkin todettava heti aluksi, että kantajille tammikuussa 2009 osoitetussa tarkastuspäätöksessä ilmoitettiin komission tutkinnan koskevan tiettyjä kilpailunvastaisia menettelyjä, kuten markkinoiden jakamista tai tietojenvaihtoa maan- ja vedenalaisten voimakaapeleiden alalla. Huolimatta tämän päätöksen osittaisesta kumoamisesta siltä osin kuin se koskee muita voimakaapeleita kuin veden- ja maanalaisia suurjännitekaapeleita ja toisin kuin kantajat väittävät, tämän sanamuodon perusteella oli mahdollista määrittää tutkinnan kohde tarkasti, nimetä ne SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomiset, joista kantajien voitiin katsoa olevan vastuussa, ja selvittää ne markkinat, joilla kyseisten kilpailusääntöjen rikkomisten väitettiin tapahtuneen.
- 98 Seuraavaksi on todettava, että kantajille esitetyissä tietopyynnöissä täsmennettiin komission tutkinnan kohteena olevien kokousten tyypit, päivämäärät ja paikat. Näin ollen kantajat pystyivät näistä pyynnöistä päättelemään, mitkä olivat ne tapahtumat ja kokoukset, joihin komission epäilykset kohdistuivat. Tässä tilanteessa ne eivät voi pätevästi väittää, ettei niille ilmoitettu heti tutkimuksen alussa tutkimuksen kohteesta ja komission mahdollisista väitteistä. Ne pystyivät siis valmistelemaan puolustustaan kyseisestä ajankohdasta lähtien ja kokoamaan hallussaan olevia, puolestaan puhuvia todisteita sekä esittämään kysymyksiä työntekijöille, joita asia koski.
- 99 Toiseksi kantajat väittävät, ettei komission kilpailunvastaisista sopimuksista todisteina käyttämien käsin kirjoitettujen muistiinpanojen sisältöä ja asiayhteyttä voitu muodostaa uudelleen, koska kyseisten kokouksien osallistujilla ei ollut muistikuvia niistä.
- 100 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Vaikka voidaankin katsoa, että mitä enemmän aikaa tapahtumasta on kulunut, sitä vaikeampi sitä on muistaa, mikä vaikeuttaa puolustautumista entisestään, kantajat eivät ole ilmoittaneet, mitä nimenomaisia vaikeuksia niille aiheutui.

- 101 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä koskevan yleisen varovaisuusveloitteen nojalla kantajien on säilytettävä huolellisesti kirjanpidossaan tai arkistossaan seikat, joiden perusteella voidaan todentaa niiden toiminta, jotta niillä olisi tarvittavat todisteet mahdollisten tuomioistuinmenettelyiden tai hallinnollisten menettelyiden varalta (ks. vastaavasti tuomio 16.6.2011, Heineken Nederland ja Heineken v. komissio, T-240/07, EU:T:2011:284, 301 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kun – kuten kantajat kannekirjelmässään myöntävät – komissio on esittänyt kantajille asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisia tietopyyntöjä, niiden on sitä suuremmalla syyllä toimittava erittäin huolellisesti ja toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet niiden todisteiden säilyttämiseksi, joita niiden hallussa voi kohtuullisesti ajatellen olla.
- 102 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että vaikka kohtuullisen keston todettaisiin käsiteltävässä asiassa ylittyneen, kantajat eivät ole pystyneet osoittamaan, että kyseinen ylittyminen on tosiasiallisesti loukannut niiden puolustautumisoikeuksia.
- 103 Näin ollen toinen kanneperuste on hylättävä.
- 104 Siltä osin kuin on kyse kantajien nyt käsiteltävässä kanneperusteessa esittämistä väitteistä, joiden mukaan ”komissio jätti alentamatta [niille] määrättyä sakkoa kohtuullisesti, kun otetaan huomioon hallinnollisen menettelyn kesto”, ja niiden sen johdosta vaatima ”kohtuullinen korvaus”, on katsottava, että tämä vaatimus on esitetty niiden kantajien vaatimusten tueksi, jotka koskevat mainitun sakon määrän alentamista ja joita tutkitaan jäljempänä 271 kohdassa.

Kolmas kanneperuste, joka koskee hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista

- 105 Kantajat vetoavat siihen, että riidanalainen päätös perustuu sakoista vapauttamista ja niiden lieventämistä koskevissa hakemuksissa esitettyihin epämääräisiin, epätäsmällisiin ja mielivaltaisiin suullisiin väittämiin. Lisäksi ne moittivat komissiota siitä, ettei se ole liittänyt näihin lausumiin välittömiä todisteita eikä tulkinnut niitä harkiten ja varovasti, kuten oikeuskäytännössä edellytetään. Tästä syystä komissio on niiden mukaan loukannut hyvän hallinnon periaatetta.
- 106 Lisäksi kantajat kyseenalaistavat sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan hakemuksen tehneiden yritysten lausumien uskottavuuden, koska kyseisiä lausumia eivät ole antaneet henkilöt, jotka voivat suoraan todistaa väitetyt tosiseikat, vaan ulkopuoliset asianajajat. Ne toteavat erityisesti toisen sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan hakemuksen tehneen yrityksen osalta, että nämä lausumat laati asianajaja, jolla oli asiassa eturistiriita.
- 107 Komissio kiistää nämä väitteet.
- 108 Perusoikeuskirjan 41 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus hyvään hallintoon”, 1 kohdan mukaan ”jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”.
- 109 Perusoikeuskirjan 48 artiklan, jonka otsikko on ”Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen”, 1 kohdassa, määrätään, että ”jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen”.
- 110 Oikeuskäytännön mukaan komissio ei voi menettelyssä, jossa yrityksille määrätään sakko SEUT 101 artiklan rikkomisen vuoksi, ainoastaan tutkia yritysten toimittamia todisteita, vaan sen on hyvän hallintotavan mukaisesti turvauduttava omiin menetelmiinsä aiheellisten tosiseikkojen ja olosuhteiden selvittämiseksi (ks. vastaavasti tuomio 13.7.1966, Consten ja Grundig v. komissio, 56/64 ja 58/64, EU:C:1966:41, s. 501).

- 111 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kolmannella kanneperusteellaan kantajat kyseenalaistavat niiden todisteiden uskottavuuden ja tarkkuuden, joiden perusteella komissio katsoo niiden olevan vastuussa SEUT 101 artiklan rikkomisesta. Tältä osin on todettava ensinnäkin siitä kantajien väitteestä, joka koskee SEUT 101 artiklan rikkomista ja riittävän näytön puuttumista sen toteamiseksi, että ne ovat osallistuneet kyseisen artiklan yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen, että sitä tarkastellaan yhdessä kuudennessa kanneperusteessa esitettyjen samankaltaisten väitteiden kanssa (ks. jäljempänä 168–186 kohta).
- 112 Toiseksi sen kantajien väitteen osalta, joka koskee sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä koskevan hakemuksen tehneiden yritysten lausumien epämääräisyyttä ja epätarkkuutta, on muistettava vakiintuneessa oikeuskäytännössä todettavan, että vaikka kannekirjelmän tekstiosaa voidaan tukea ja täydentää tietyiltä osin viittaamalla kannekirjelmän liitteenä olevien asiakirjojen kohtiin, sillä, että viitataan yleisluonteisesti muihin asiakirjoihin, vaikka ne olisivat kannekirjelmän liitteinä, ei voida korjata sitä, että itse kannekirjelmässä ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteita ja perusteluita, jotka siinä on mainittava (ks. tuomio 17.9.2007, Microsoft v. komissio, T-201/04, EU:T:2007:289, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Käsiteltävässä asiassa kyseisiin perusteisiin ja perusteluihin kuitenkin viitataan vain kannekirjelmän liitteissä. Näin ollen on todettava, ettei näitä perusteita ja perusteluita voida ottaa tutkittavaksi.
- 113 Kolmanneksi kantajat eivät voi pätevästi kyseenalaistaa tutkintamenettelyn tyhjentävyyttä vedotakseen siihen, että komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta.
- 114 On nimittäin komission tavoin todettava, että sakoista vapauttamista ja niiden lieventämistä koskevista ilmoituksista saatujen tietojen lisäksi tutkintamenettelyn yhteydessä tehtiin Nexansin, Nexans Francen ja kantajien tiloissa yllätystarkastuksia, esitettiin useita tietopyyntöjä ja lähetettiin kullekin adressaatille tosiseikkoja kuvaavia kirjeitä, ja lisäksi asianosaiset ja väliintulijat esittivät kirjallisia ja suullisia huomautuksia, joista muodostuva asiakirja-aineisto koostuu suureksi osaksi muun muassa sähköpostiviesteistä, muistiinpanoista ja suunnittelupapereista. Nämä todisteet, jotka on mainittu riidanalaisen päätöksen 3 kohdassa, jonka otsikko on ”Tosiseikkojen kuvaus” ja joka sisältää 398 perustelukappaletta ja 784 alaviitettä, ja muita lisätodisteita on esitetty tämän päätöksen liitteessä I.
- 115 Näin ollen on hylättävä kantajien moitteet, jotka on lisäksi esitetty yleisellä tasolla yksilöimättä niitä ja joiden mukaan komissio on yhtäältä tukeutunut täysin sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevan ohjelman perusteella koottuihin suullisiin lausumiin tekemättä itsenäistä tutkintaa, ja toisaalta loukannut hyvän hallinnon periaatetta tarkastellessaan tutkintamenettelyssä koottuja todisteita.
- 116 Kantajien väitteistä, joiden mukaan yhdellä asianajajista, jotka antoivat lausumia Sumitomo Electric Industriesin, Hitachi Cablen ja J-Power Systemsin 2.2.2009 tekemän yhteisen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen yhteydessä, oli eturistiriita, on riittävää todeta, ettei sen tueksi ole esitetty konkreettisia seikkoja, joten se on hylättävä.
- 117 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio ole loukannut hyvän hallinnon periaatetta.
- 118 Kolmas kanneperuste on siis hylättävä.

Neljäs kanneperuste, jonka mukaan PrysmianCS:n katsottiin virheellisesti olleen vastuussa 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla

- 119 Kantajien mukaan komissio on virheellisesti katsonut PrysmianCS:n olleen vastuussa ajanjaksolla, jolloin se ei edes ollut olemassa, eli 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla. Tämä kanneperuste jakautuu kahteen osaan, jotka koskevat yhtäältä yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista ja toisaalta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä.

– Ensimmäinen osa, joka koskee yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista

- 120 Kantajat arvostelevat komission riidanalaisen päätöksen 730 perustelukappaleessa tekemää päätelmää, jonka mukaan PirelliCSE:stä, josta on tullut Prysmian CSE ja sittemmin PrysmianCS, tuli PirelliCS:n oikeudellinen ja taloudellinen seuraaja, ja sen oli näin ollen vastattava viimeksi mainitun yrityksen kilpailunvastaisesta toiminnasta ennen 27.11.2001.
- 121 Kantajat huomauttavat erityisesti oikeusseuraantoa koskevan toteamuksen osalta, että 27.11.2001 PirelliCS:n energia-alan toimintaan liittyvät tärkeimmät omaisuuserät siirrettiin PirelliCSE:lle ensiksi mainitun yhtiön osittaisjakautumisen yhteydessä. Niiden mukaan PirelliCSE ei kuitenkaan ottanut vastuuta PirelliCS:n oikeuksista eikä velvoitteista, joten sitä ei voitu pitää sen oikeudellisena seuraajana. Sitä vastoin ne katsovat, että koska PirelliCS oli sulautettu Pirelliin 30.12.2002, tästä viimeksi mainitusta yhtiöstä tuli PirelliCS:n oikeudellinen seuraaja, joka oli siten vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, jonka väitettiin tapahtuneen 27.11.2001 saakka jatkuneella ajanjaksolla.
- 122 Taloudellista seuraantoa koskevan toteamuksen osalta kantajat katsovat, että komissio oli virheellisesti päättelyt PirelliCSE:n olleen PirelliCS:n seuraaja. Tältä osin ne huomauttavat, että taloudellisen jatkuvuuden periaate on poikkeus yksilöllisen vastuun periaatteesta, ja tätä poikkeusta sovelletaan tiukoin edellytyksin silloin, kun viimeksi mainittu periaate ei takaa kilpailusääntöjen tehokkuutta ja ehkäisevää vaikutusta. Ne lisäävät, että oikeuskäytännön mukaan taloudellisen seuraannon teoriaa voidaan soveltaa ainoastaan, jos omaisuuserien siirtäjän ja niiden saajan väliset rakenteelliset yhteydet ovat vielä olemassa komission päätöksen tekemisajankohtana. Kantajat katsovat, että käsiteltävässä asiassa ne oikeudelliset yksiköt, jotka muodostivat voimakaapelialan liiketoimintaa 27.11.2001 saakka harjoittaneen yrityksen, eli PirelliCS ja Pirelli, muodostavat nykyään yhtenäisen yksikön, jonka on katsottava olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta ennen kyseistä päivämäärää.
- 123 Komissio ja Pirelli kiistävät kantajien väitteet.
- 124 Aluksi on todettava, että kuten riidanalaisen päätöksen 5.2.2 kohdasta ja erityisesti sen 729 perustelukappaleesta ilmenee, komissio katsoi PrysmianCS:n olevan vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon sen voimakaapelialan toimintaa harjoittava haara oli syyllistynyt koko rikkomisen keston ajan eli 18.2.1999–28.1.2009.
- 125 Riidanalaisen päätöksen 730 perustelukappaleessa todetaan erityisesti, että Pirelli-konsernin voimakaapelialalla harjoittamasta liiketoiminnasta vastasivat alun perin PirelliCS, sittemmin 1.7.2001 alkaen PirelliCSE Italia SpA ja lopuksi 27.11.2001 alkaen PirelliCSE. Lisäksi kyseisen päätöksen 739–741 perustelukappaleesta ilmenee, että sen jälkeen, kun eräs Goldman Sachs'n tytäryhtiö osti 28.7.2005 PirelliCSE:n, siitä tuli PrysmianCSE ja sittemmin PrysmianCS.
- 126 Tässä yhteydessä komissio katsoi PirelliCSE:n ja sen seurauksena PrysmianCS:n olevan PirelliCS:n ”taloudellisina ja oikeudellisina seuraaj[ina]” vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla, minkä kantajat kiistävät. On samoin huomattava, että kuten asianosaiset ja väliintulijat kirjelmässään täsmensivät, PirelliCS sulautui 30.12.2002 absorptiossa Pirelli SpA:han, joka vuorostaan sulautui Pirelliin 4.8.2003. Kantajien mukaan Pirellin – eikä PirelliCSE:n – on PirelliCS:n oikeudellisena seuraajana näin ollen katsottava olevan yksin vastuussa moititusta kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta 27.11.2001 edeltäneellä ajanjaksolla.
- 127 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin kilpailuoikeus koskee yritysten toimintaa ja yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Kun tällainen yksikkö rikkoo kilpailusääntöjä, sen asiana on yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti vastata kyseisestä rikkomisesta (ks. tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 128 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että kilpailusääntöjä rikkoneen yksikön oikeudellisesta tai organisatorisesta muutoksesta ei välttämättä seurannut, että syntyisi uusi yritys, joka vapautuisi edellisen yksikön kyseisten kilpailusääntöjen vastaista käyttäytymistä koskevasta vastuusta, mikäli nämä kaksi yksikköä olivat taloudelliselta kannalta samat. Jos näet yritykset voisivat välttää seuraamukset jo pelkästään muuttamalla identiteettiään uudelleenjärjestelyillä, luovutuksilla tai muilla oikeudellisilla tai organisatorisilla muutoksilla, tavoite, joka koskee näiden sääntöjen vastaisesta käyttäytymisestä rankaisemista sekä tällaisen käyttäytymisen toistumisen välttämistä ennalta ehkäisevillä seuraamuksilla, vaarantuisi (ks. tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 129 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että kun kaksi yksikköä muodosti saman taloudellisen yksikön, se, että rikkomiseen syyllistynyt yksikkö oli yhä olemassa, ei sellaisenaan estänyt seuraamuksen määräämistä sille yksikölle, jolle rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on siirtänyt taloudellisen toimintansa. Erityisesti on todettava, että tällainen seuraamuksen täytäntöönpano on sallittua silloin, kun kyseiset yksiköt ovat olleet saman henkilön määräysvallassa ja kun ne ovat niitä yhdistävien läheisten taloudellisten ja organisatoristen siteiden vuoksi noudattaneet olennaisilta osin samoja liiketoiminnallisia ohjeita (ks. tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 130 Kuten edellä 125 kohdassa selitettiin, käsiteltävässä asiassa voimakaapelialan toimintaa Pirelli-konsernissa harjoitti kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen suoraan osallistunut yksikkö, jossa oli tehty useita sisäisiä uudelleenjärjestelyjä ja luovutuksia 18.2.1999 ja 28.7.2005 välisenä aikana. Kyse on kuitenkin toimista, jotka eivät estä komissiota toteamasta erityisesti, että PirelliCSE:stä on tullut PirelliCS:n taloudellinen seuraaja 27.11.2001 alkaen ja että tästä syystä ensiksi mainitun yhtiön on katsottava olevan vastuussa osallistumisesta kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen viimeksi mainittuun päivämäärään saakka jatkuneella ajanjaksolla.
- 131 Yhtäältä on nimittäin huomattava riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen toteamusten tavoin, että 18.2.1999 ja 1.7.2001 välisenä aikana Pirelli-konsernissa voimakaapelialan liiketoimintaa harjoittanut ja kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen suoraan osallistunut yksikkö sulautettiin ensin PirelliCS:ään erityisosaston muodossa. Sen jälkeen, 1.7.2001, PirelliCS luovutti osan voimakaapelialan liiketoiminnasta tytäryhtiölleen PirelliCSE Italialle. Luovutus koski italialaisia omaisuuseriä ja voimakaapelien tuotantolaitoksia. Lisäksi PirelliCS luovutti 27.11.2001 loput voimakaapelitoiminnastaan sekä omistamansa osuuden PirelliCSE Italiasta, mukaan lukien kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistunut yksikkö, PirelliCSE:lle. Tältä osin on täsmennettävä, että vaikka kantajat väittivät kirjelmässään, ettei PirelliCS:n kaikkia omaisuuseriä siirretty Pirelli CSE:lle, tällainen väite on ristiriidassa kantajien 24.10.2011 väitetiedoksiintoon antaman vastauksen, joka on kannekirjelmän liitteenä, 37 kohdan kanssa. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin saattoi todeta tästä aiheesta suullisessa käsittelyssä esittämänsä kysymyksen perusteella, että PirelliCSE:lle siirtämättä jätetyillä omaisuuserillä oli käsiteltävässä asiassa vain vähäinen merkitys ja etteivät ne tuottaneet voittoa. Edellä esitetystä seuraa, että PirelliCSE:stä tuli 27.11.2001 alkaen ainoa yritys, jonka määräysvallassa kyseisen konsernin maan- ja vedenalaisia voimakaapeleita koskeva liiketoiminta oli kokonaisuudessaan.
- 132 Toisaalta on tärkeää panna merkille, että silloin, kun PirelliCS:n ja PirelliCSE Italian välinen ensimmäinen omaisuuserien luovutus tapahtui, näitä kahta yksikköä yhdistivät edellä 129 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettut läheiset siteet, koska PirelliCSE Italia oli PirelliCS:n kokonaan omistama tytäryhtiö ja koska, kuten riidanalaisen päätöksen 730 perustelukappaleesta ilmenee, molemmat kuuluivat samaan Pirelli-konserniin. Lisäksi on todettava, että toisessa omaisuuserien luovutuksessa PirelliCS ja PirelliCSE – kun otetaan huomioon niitä yhdistävät läheiset taloudelliset ja organisatoriset siteet – noudattivat olennaisilta osin samoja liiketoiminnallisia ohjeita. Tältä osin on huomattava yhtäältä, että kyseiset kaksi yksikköä olivat saman oikeushenkilön eli Pirelli SpA:n, josta tuli sittemmin Pirelli, määräysvallassa, ja toisaalta, että kyseisen päätöksen 737 ja 738

- perustelukappaleessa komissio totesi, että 18.2.1999 ja 28.7.2005 välisellä ajanjaksolla Pirelli käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseessä olevassa kartellissa mukana olleeseen voimakkaapeleista vastaavaan liiketoimintayksikköön, mitä kantajat eivät ole kiistäneet.
- 133 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä määritellyn taloudellisen jatkuvuuden periaatteen nojalla komissio on perustellusti katsonut, että vastuu PirelliCS:n kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toiminnasta siirtyi 27.11.2001 saakka PirelliCSE:lle.
- 134 Edellä esitettyä toteamusta ei voida pätevästi kyseenalaistaa muilla kantajien esittämällä väitteillä.
- 135 Ensinnäkin on hylättävä kantajien väite, jonka mukaan luovuttavaa yhtiötä ja luovutuksensaajayhtiötä yhdistävien läheisten siteiden on oltava olemassa sinä ajankohtana, jolloin komissio tekee päätöksen, jossa todetaan kilpailusääntöjen rikkominen. Vaikka luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä on nimittäin luovutusajankohtana oltava olemassa rakenteelliset yhteydet, joiden perusteella voidaan yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti katsoa, että kaksi yksikköä muodostaa yhden ainoan yrityksen, taloudellisen jatkuvuuden periaatteella tavoitellun päämäärän kannalta ei ole kuitenkaan välttämätöntä, että kyseiset yhteydet kestävät koko jäljellä olevan rikkomisajanjakson ajan tai siihen saakka, kunnes päätös, jolla rikkomisesta määrätään seuraamus, annetaan (tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 51 kohta).
- 136 Toiseksi kantajien väitettä, jonka mukaan PrysmianCS:n ei pitäisi katsoa olleen vastuussa ajanjaksolla, jonka aikana sitä ei edes ollut olemassa, ei voida hyväksyä. Tältä osin on riittävää todeta, ettei voida sulkea pois sitä, että kyseessä on taloudellinen jatkuvuus sellaisen käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisen vasta perustetun yrityksen tapauksessa, jolle on luovutettu tiettyyn liiketoimintaan liittyvät omaisuuserät ja joka siirretään myöhemmin riippumattomalle kolmannelle (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 53 kohta).
- 137 Kolmanneksi on hylättävä kantajien väite siitä, että koska PirelliCS oli olemassa siihen saakka, kunnes se sulautettiin Pirelli SpA:han 30.12.2002, Pirellin oli oltava osittain vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta siihen saakka, kunnes kaapelialan liiketoiminta luovutettiin kokonaisuudessaan PirelliCSE:lle. Tältä osin on todettava oikeuskäytännön mukaisesti, että kun kaksi yksikköä muodostaa saman taloudellisen yksikön, se, että rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on yhä olemassa, ei sellaisenaan estä seuraamuksen määräämistä sille yksikölle, jolle rikkomiseen syyllistynyt yksikkö on siirtänyt taloudellisen toimintansa (tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 54 kohta).
- 138 Neljänneksi sillä, että Pirelli oli edelleen elinkelpoinen yhtiö komission tehdessä riidanalaisen päätöksen, ei voida perustella – kuten kantajat väittävät – asettamista vastuuseen osallistumisesta suoraan kyseessä olevaan kartelliin, erityisesti 27.11.2001 saakka. On nimittäin riittävää todeta, että asianomaisen yrityksen entisen emoyhtiön taloudellinen elinkelpoisuus riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana ei kuulu niihin arviointiperusteisiin, jotka on edellä 128 ja 129 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan otettava huomioon taloudellisen jatkuvuuden periaatteen soveltamiseksi. On lisäksi muistettava, että Pirellin vastuu emoyhtiönä 28.7.2005 saakka myönnettiin kyseisessä päätöksessä, koska tämän päätöksen 2 artiklan g alakohdan nojalla sen katsottiin olevan yhteisesti ja yhteisvastuullisesti vastuussa sakon tietyn osan maksamisesta.
- 139 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio ole loukannut yksilöllisen vastuun periaatetta katsoessaan PirelliCSE:n olevan vastuussa suorasta osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla.

- 140 Muilta osin on todettava, että vaikka katsottaisiin, kuten kantajat väittävät, komission tehneen virheen todetessaan PirelliCSE:n olevan PirelliCS:n oikeudellinen seuraaja, tämä toteamus ei vaikuta siihen, että ensiksi mainitun yhtiön katsotaan olevan vastuussa suorasta osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen ennen 27.11.2001, koska komissio on joka tapauksessa perustellusti todennut, että PirelliCSE oli PirelliCS:n taloudellinen seuraaja ja oli siten vastuussa kyseisellä ajanjaksolla.
- 141 Tämän kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.
- Toinen osa, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä*
- 142 Kantajat väittävät komission loukanneen yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja laiminlyöneen perusteluvelvollisuuden lähinnä sillä perusteella, että PrysmianCS on ainoa yhtiö, jonka on katsottu olevan vastuussa toisen yrityksen toiminnan jatkajana. Niiden mukaan Nexans France ja Silec Cable välttivät tähän vastuuseen joutumisen, vaikka niiden tilanne oli samanlainen.
- 143 Komissio ja Pirelli kiistävät kantajien väitteet.
- 144 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun tai syrjintäkiellon periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. tuomio 27.6.2012, Bolloré v. komissio, T-372/10, EU:T:2012:325, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.1.2016, Mitsubishi Electric v. komissio, T-409/12, EU:T:2016:17, 108 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 145 Lisäksi unionin tuomioistuin on äskettäin muistuttanut, että yrityksen rikottua toiminnallaan SEUT 101 artiklaa se ei voi välttyä kaikilta seuraamuksilta sillä perusteella, ettei toiselle talouden toimijalle ole määrätty sakkoa. Yritys, jolle on määrätty sakko kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevän kartelliin osallistumisen takia, ei nimittäin voi vaatia tämän sakon kumoamista tai sen määrän alentamista sillä perusteella, että toiselle samaan kartelliin osallistuneelle yritykselle ei ole määrätty seuraamuksia sen osallistumisesta osaan tästä kartellista tai koko kartelliin (ks. vastaavasti tuomio 16.6.2016, Evonik Degussa ja AlzChem v. komissio, C-155/14 P, EU:C:2016:446, 58 ja 59 kohta ja tuomio 9.3.2017, Samsung SDI ja Samsung SDI (Malesia) v. komissio, C-615/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:190, 37 ja 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 146 Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen noudattamisen kanssa, mikä merkitsee sitä, että kukaan ei voi vedota omaksi edukseen toisen hyväksi tehtyyn lainvastaisuuteen. Lainvastaisuus, johon on mahdollisesti syyllistytty suhteessa sellaiseen toiseen yritykseen, joka ei ole asianosaisena käsiteltävänä olevassa asiassa, ei voi johtaa siihen, että unionin tuomioistuimet toteavat syrjinnän ja näin ollen kantajiin nähden tapahtuneen lainvastaisuuden. Tällainen lähestymistapa merkitsisi sellaisen periaatteen vahvistamista, joka koskee ”yhdenvertaista kohtelua silloin kun on kyse lainvastaisuudesta” ja sellaisen velvoitteen asettamista komissiolle esillä olevassa asiassa, jonka mukaan se ei saisi ottaa huomioon todisteita, jotka sillä on hallussaan seuraamuksen määräämiseksi yritykselle, joka on syyllistynyt kilpailusääntöjen rikkomiseen, josta voidaan määrätä seuraamus, pelkästään sen johdosta, että toinen yritys, joka on mahdollisesti vastaavassa asemassa, on lainvastaisesti välttänyt tällaisen seuraamuksen. Lisäksi, kuten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta koskevasta oikeuskäytännöstä selkeästi ilmenee, silloin kun yritys on omalla käyttäytymisellään rikkonut SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, se ei voi vapautua seuraamuksista sillä perusteella, että muille taloudellisille toimijoille ei ole määrätty sakkoa, vaikka yhteisöjen tuomioistuimet eivät käsittele viimeksi mainittujen tilannetta, kuten esillä olevassa asiassa (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2006, Peróxidos Orgánicos v. komissio, T-120/04, EU:T:2006:350, 77 kohta).

147 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kuten edellä 139 kohdasta ilmenee, komissio ei ole millään tavalla loukannut yksilöllisen vastuun periaatetta katsoessaan PirelliCSE:n ja sen seurauksena PrysmianCS:n olevan vastuussa osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen 27.11.2001 saakka jatkuneella ajanjaksolla. Näin ollen vaikka oletettaisiin, että komissio on syylistynyt mahdolliseen lainvastaisuuteen, kun se ei ole katsonut Nexans Francen ja Silec Cablen olevan kantajien väittämällä tavalla vastuussa, unionin yleinen tuomioistuin katsoo edellä 145 ja 146 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella, että kyseisen kaltainen mahdollinen lainvastaisuus, jota ei ole saatettu sen käsiteltäväksi nyt käsiteltävän kanteen yhteydessä, ei missään tapauksessa voi johtaa siihen, että se toteaa kantajiin kohdistuvan syrjinnän ja näin ollen niihin nähden tapahtuneen lainvastaisuuden.

148 Nyt käsiteltävän kanneperusteen toinen osa ja koko kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Viides kanneperuste, jonka mukaan komissio rikkoi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa siltä osin kuin se ei määrittänyt yhteisvastuussa olevien yhteisvelallisten osuuksia niiden sisäisessä suhteessa

149 Kantajat, samoin kuin Goldman Sachs, väittävät, että komission olisi pitänyt määrittää yhteisvastuussa olevien yhteisvelallisten osuudet niiden sisäisessä suhteessa. Niiden mukaan tällainen osuuksien määrittäminen ei ole välttämätöntä silloin, kun yhtiöt kuuluvat samaan konserniin riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana. Kun näistä yhtiöistä muodostuvaa taloudellista kokonaisuutta ei enää ole – kuten nyt käsiteltävässä asiassa –, komissiolla on sitä vastoin velvollisuus määrittää nämä osuudet mainitussa päätöksessä.

150 Komissio ja Pirelli kiistävät nämä väitteet.

151 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhteisvastuuta sakon maksamisesta koskeva unionin oikeuden käsite koskee ainoastaan yritystä eikä sen muodostavia yhtiöitä, koska se on vain ilmaisu yrityksen käsitteen täydestä oikeusvaikutuksesta (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy & Boch v. komissio, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 150 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

152 Vaikka asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että komissio voi määrätä useita yhtiöitä maksamaan sakon yhteisvastuullisesti, jos ne kuuluvat samaan yritykseen, kyseisen säännöksen sanamuodon ja yhteisvastuuta koskevan järjestelmän tavoitteen perusteella ei voida katsoa, että kyseiseen seuraamuksen määräämistä koskevaan toimivaltaan kuuluisi ulkoisen yhteisvastuusuhteen määrittämisen lisäksi myös yhteisvastuullisten yhteisvelallisten osuuksien määrittäminen niiden sisäisessä suhteessa (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy & Boch v. komissio, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 151 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

153 Yhteisvastuuta koskevan järjestelmän tavoite perustuu sitä vastoin siihen, että kyseinen järjestelmä on kilpailuoikeuden rikkomisista määrättyjen sakkojen perimistoimien tehokkuuden lisäämiseksi komission käyttöön annettu täydentävä oikeudellinen väline, koska kyseinen järjestelmä pienentää komission osalta sen saatavan velkojana, jota kyseiset sakot merkitsevät, maksukyvyttömyyden riskiä, millä myötävaikutetaan kilpailuoikeudessa yleisesti tavoiteltavaan ennalta ehkäisevyyden päämäärään (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy & Boch v. komissio, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 152 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

154 Yhteisvastuullisten yhteisvelallisten osuuksien määrittämisellä niiden sisäisessä suhteessa ei pyritä noihin kahteen tavoitteeseen. Kyse on näet myöhemmässä vaiheessa esiin tulevasta riita-asiasta, jolla ei ole komissiolle lähtökohtaisesti enää mitään merkitystä siltä osin kuin yksi tai useampi mainituista yhteisvelallisista on maksanut sille sakon kokonaisuudessaan (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy & Boch v. komissio, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 153 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 155 Käsiteltävässä asiassa on riittävää todeta edellä 151–154 kohdassa lainatun oikeuskäytännön perusteella, ettei komissio ollut velvollinen määrittämään kantajien ja väliintulijoiden osuuksia niiden sisäisessä suhteessa. Koska komissio on nimittäin todennut, että kantajat ja väliintulijat muodostivat koko rikkomisajanjakson ajan yhden ainoan kilpailuoikeudessa tarkoitetun yrityksen, mitä kantajat eivät kiistä, se saattoi vain määrittää sen sakon määrän, joka näiden yhtiöiden oli maksettava yhteisvastuullisesti.
- 156 Kantajien väitteellä, jonka mukaan väliintulijat eivät riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana enää muodostaneet sen kanssa yhtenäistä yksikköä, ei myöskään voida kyseenalaistaa edellä 155 kohdassa tehtyä päätelmää.
- 157 Yhtäältä on huomautettava, että kyseessä olevan väitteen hyväksyminen olisi ristiriidassa jo yhteisvastuun käsitteen kanssa sinänsä. Tältä osin on todettava, että yhteisvastuumekanismi merkitsee jo lähtökohtaisesti sitä, että komissio voi kääntyä joko emo- tai tytäryhtiön puoleen vahvistamatta osuuksia siten, kuin kantajat väittävät. Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, määrättäessä sakkoa jommallekummalle näistä yrityksistä ei näet ole olemassa ”ensisijaisuutta” (ks. tuomio 18.7.2013, Dow Chemical ym. v. komissio, C-499/11 P, EU:C:2013:482, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 158 Toisaalta on katsottava, että tällaisen väitteen hyväksyminen voisi haitata yhteisvastuujärjestelmän tavoitetta, joka perustuu edellä 153 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan siihen, että kyseinen järjestelmä on täydentävä oikeudellinen väline, joka komissiolla on käytössään määrättyjen sakkojen takaisinperimisen tehokkuuden lisäämiseksi ja kilpailuoikeudessa yleisesti tavoiteltavan ennaltaehkäisevyyden päämäärän vahvistamiseksi.
- 159 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio ole käsiteltävässä asiassa rikkonut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan säännöksiä jättäessään määrittämättä kantajien ja väliintulijoiden osuudet niiden sisäisessä suhteessa.
- 160 Viides kanneperuste on siis hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee riittämättömiä todisteita SEUT 101 artiklan rikkomisesta

- 161 Kantajat väittävät lähinnä, ettei komissio ole osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla SEUT 101 artiklaa rikkovan kilpailunvastaisen sopimuksen olemassaoloa eikä näin ollen niiden osallistumista siihen. Niiden mukaan kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaolon ja siten myös komission kuvaileman kartellin eurooppalaisen kokoonpanon olemassaolon tueksi ei ole esitetty riittäviä todisteita.
- 162 Kantajat katsovat ensinnäkin, että kansallisen alueen olemassaoloa koskevat komission toteamukset perustuvat tautologisiin päätelmiin, joita vastaan ne eivät voi mitenkään puolustautua. Tältä osin ne väittävät, ettei komissio ole esittänyt suoria todisteita kyseisen periaatteen olemassaolosta. Lisäksi ne arvostelevat sitä, että Euroopassa toteutettavia hankkeita koskevien keskustelujen puuttuminen tulkitaan merkiksi kilpailunvastaisen sopimuksen olemassaolosta ja ettei japanilaisten ja eteläkorealaisien yritysten pyrkimyksiä päästä ETA:n markkinoille tulkita merkiksi kilpailusta vaan tämän periaatteen loukkaamisesta.
- 163 Toiseksi kantajat väittävät esittäneensä hallinnollisen menettelyn aikana useita vaihtoehtoisia selityksiä riidanalaisessa päätöksessä mainituista tapahtumista sekä selityksiä siitä, että japanilaisia ja eteläkorealaisia tuottajia estettiin kilpailemasta ETA:ssa.

- 164 Yhtäältä kantajat huomauttavat, että erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettujen kaapeleiden vientisopimuksen (Super Tension Cables Export Agreement, jäljempänä STEA) ja vedenaisten kaapeleiden vientijärjestön (Sub-marine Cable Export Association, jäljempänä SMEA) johdosta pidettiin vuosina 1998–2005 vientiyhteistyötä käsitteleviä kolmenvälisiä A/R/K-kokouksia, jotka koskivat ETA:n ulkopuolella toteutettuja tai toteutettavia hankkeita, mutta niiden johdosta ei kuitenkaan tehty minkäänlaisia sopimuksia.
- 165 Toisaalta kantajat väittävät, että useat esteet haittasivat japanilaisten ja eteläkorealaisten yhtiöiden liiketoiminnan harjoittamista ETA:ssa ja eurooppalaisten yhtiöiden liiketoiminnan harjoittamista Japanissa ja Etelä-Koreassa. Nämä esteet koskivat niiden mukaan erityisesti hankkeiden ominaispiirteiden merkittävää vaihtelua eri maissa, kulttuuri- ja kielieroja, tiettyjen verkko-operaattoreiden kieltäytymistä neuvottelemasta sellaisten toimittajien kanssa, joilla ei ollut vähintään yhtä edustajaa fyysisesti paikalla kyseisessä maassa, ja kuljetuskustannuksia. Kantajat väittävät lopuksi, että se, että tutkinnan käynnistämisen jälkeen useat japanilaiset ja eteläkorealaiset osapuolet ryhtyivät toimenpiteisiin päästäkseen ETA:n markkinoille, ei ole riittävä peruste jättää näitä väitteitä huomiotta.
- 166 Kolmanneksi kantajat korostavat, että koska komissio ei ole osoittanut kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaoloa, se ei voi myöskään moittia niitä hankkeiden jakamiseen Euroopan tasolla tarkoitettua kartellin olemassaolosta.
- 167 Komissio kiistää nämä väitteet.
- 168 Aluksi on todettava, että nyt käsiteltävän kanneperusteen yhteydessä kantajat toistavat uudelleen perustelut, joiden tavoitteena on osoittaa, että komissio tukeutui toteamuksensa esittäessään yksinomaan sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä koskeviin hakemuksiin, mikä kantajien mukaan korostaa sen heikkoja tutkintaperusteita. Kolmannen kanneperusteen mukaan komissio loukkasi hyvän hallinnon periaatetta, ja kuten kyseisen perusteen tarkastelun yhteydessä ilmenee, on todettava, että väite komission tukeutumisesta pelkästään sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevassa ohjelmassa kerättyihin suullisiin lausumiin ilman itsenäisen tutkinnan suorittamista ei saa tukea riidanalaisesta päätöksestä ilmenevistä seikoista eikä etenkin tämän päätöksen 3 kohdan sisällöstä, jossa, kuten edellä 114 kohdasta ilmenee, komissio tuo esiin ne monet erilaiset todisteet, joihin se on vedonnut kyseessä olevaa kartellia koskevien päätelmiensä tueksi.
- 169 Niistä kantajien väitteistä, joiden mukaan komissio ei ole pystynyt osoittamaan kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaoloa, on muistettava, että kuten edellä 12 kohdasta sekä riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleesta ja sitä seuraavista perustelukappaleista ilmenee, kyseisen sopimuksen mukaisesti eteläkorealaisten ja japanilaisten valmistajien oli määrä pidäytyä kilpailemasta eurooppalaisten valmistajien kanssa Euroopan kansallisella alueella, sellaisena kuin kartelliin osallistujat sen määrittivät, vastikkeena siitä, että eurooppalaiset valmistajat sitoutuivat olemaan kilpailematta niiden kanssa niiden kansallisilla alueilla eli Japanissa ja Etelä-Koreassa. Tämä sopimus liittyi komission mukaan vientialueita koskevaan sopimukseen, jossa kansallisten alueiden ulkopuolella sijaitsevat hankkeet jaettiin yhtäältä eurooppalaisten valmistajien ja toisaalta japanilaisten ja eteläkorealaisten valmistajien kesken 60/40-kiintiön mukaisesti. Kyseisen päätöksen 79 ja 247 perustelukappaleesta ilmenee viimeksi mainitun seikan osalta, että Kreikka ei pitkään aikaan kuulunut kyseisessä sopimuksessa tarkoitettuun Euroopan kansalliseen alueeseen ja että Kreikkaan sijoittautuneet hankkeet kuuluivat vientialueita koskevan jaon piiriin.
- 170 Kansallista aluetta koskevan sopimuksen ja kartellin eurooppalaisen kokoonpanon olemassaoloa ei voida käsiteltävässä asiassa pätevästi riitauttaa kantajien tältä osin esittämillä väitteillä.
- 171 On nimittäin ensinnäkin huomautettava, että kansallista aluetta koskeva sopimus on kuvattu riidanalaisen päätöksen 76–86 perustelukappaleessa tukeutumalla seikkoihin, joita kantajat eivät nimenomaisesti ole kiistäneet. Sopimuksen olemassaoloa tukevat lisäksi kyseisen päätöksen

3 kohdassa, jonka otsikko on ”Tosiseikkojen kuvaus”, luetellut todisteet, joita kantajat eivät myöskään ole riitauttaneet konkreettisilla seikoilla. Lisäksi komissio esittää tämän päätöksen 107–115 perustelukappaleessa tiivistetysti todisteet kartellin eurooppalaisen kokoonpanon olemassaolosta ilman, että kantajat pyrkivät osoittamaan päinvastaista.

172 Riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleessa komissio esittää lisäksi tiivistetysti kaikki tutkinnan aikana kerätyt todisteet, mukaan lukien kansallista aluetta ja kartellin eurooppalaista kokoonpanoa koskevat todisteet, joita kantajat eivät ole kiistäneet nimenomaisilla väitteillä, lukuun ottamatta kyseisen päätöksen 234 perustelukappaleeseen sisältyviä väitteitä, joiden tueksi ei ole esitetty todisteita. Tämän päätöksen 493 perustelukappaleessa mainittujen seikkojen tarkastelusta ilmenee erityisesti seuraavaa:

- ensinnäkin kartelliin osallistujat ovat implisiittisesti tai nimenomaisesti noudattaneet sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, jonka nojalla Euroopan kansallinen alue suojattiin japanilaisten ja eteläkorealaisten kaapelivalmistajien kilpailulta ja päinvastoin (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen a kohta);
- toiseksi kartellin R-jäsenet osallistuivat kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon, joka jakoi alueet ja asiakkaat ETA:ssa (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen b kohta);
- kolmanneksi useat osallistujat, mukaan lukien kantajat, sopivat veden- ja maanalaisille voimakapeleille ehdotettavista hinnoista myös ETA:ssa toteutettavien hankkeiden osalta (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen d kohta);
- neljänneksi useat osallistujat, mukaan lukien kantajat, olivat mukana esittämässä suojaustarjouksia varmistukseen veden- ja maanalaisien kaapelihankkeiden jakamisen sovitusti myös ETA-alueella toteutettavien hankkeiden osalta (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen e kohta);
- viidenneksi useat osallistujat, mukaan lukien kantajat, osallistuivat arkaluonteisten kaupallisten ja strategisten tietojen vaihtoon, joka koski esimerkiksi niiden käytettävissä olevaa kapasiteettia tai niiden kiinnostusta joihinkin nimenomaisiin tarjouspyyntöihin myös ETA-alueella toteutettavien hankkeiden osalta (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen f kohta);
- kuudenneksi tietyt osallistujat, mukaan lukien kantajat, osallistuivat kartellia lujittaviin käytäntöihin muun muassa kieltäytymällä kollektiivisesti toimittamasta lisätarvikkeita tai teknistä apua tietyille kilpailijoille (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen g kohta);
- seitsemänneksi useat osallistujat, mukaan lukien kantajat, valvoivat jakosopimusten ja hintojen vahvistamista koskevien sopimusten täytäntöönpanoa vaihtamalla markkinoihin liittyviä suunnittelupapereita ja tietoja sekä asettamalla raportointivelvoitteita myös ETA:ssa toteutettavien hankkeiden osalta (riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleen h kohta).

173 On vielä todettava, että muun muassa kansallista aluetta koskevaan sopimukseen ja kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon liittyvien komission toteamusten lisäksi riidanalaisen päätöksen 493 perustelukappaleessa viitataan myös kaikkiin todisteisiin, jotka liittyvät ventialueita, joissa kantajat myös olivat mukana, koskevaan sääntöön.

174 Näin ollen komission keräämät todisteet, joiden esittämistä unionin yleinen tuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimena ja asian selvittämistoimena käsiteltävän asian kirjallisessa menettelyssä (ks. edellä 28 kohta), vahvistavat kansallista aluetta koskevan sopimuksen ja kartellin eurooppalaisen kokoonpanon olemassaolon sekä kantajien osallistumisen kyseiseen kartelliin ilman, että viimeksi mainitut olisivat esittäneet konkreettisia seikkoja, joilla voidaan riitauttaa – kuten ne väittävät – yhteinen tahto panna täytäntöön ETA:ta koskeva sopimus.

- 175 Toiseksi on komission tavoin korostettava, että kirjelmässään kantajat eivät riitautta riidanalaisessa päätöksessä esitettyjä todisteita vaan ainoastaan lainaavat kyseisen päätöksen yksittäisiä otteita, muun muassa tämän päätöksen 78, 501 ja 626 perustelukappaleita. riitauttaakseen kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaolosta esitettyjen toteamusten uskottavuuden. Tältä osin on lisäksi todettava, että niiden tutkimusten aikana koottujen asiakirjojen ohella, jotka osoittavat edellä mainitun sopimuksen olemassaolon, samassa päätöksessä esitetään lukuisia seikkoja, jotka tukevat sakoista vapauttamista tai sakkojen lieventämistä hakeneiden yritysten ilmoittamia moitittavia seikkoja, suullisia lausumia ja tietopyyntöihin antamia vastauksia.
- 176 On erityisesti huomattava, että riidanalaisen päätöksen 626 perustelukappaleessa viitataan useisiin muihin kyseisen päätöksen perustelukappaleisiin eli 306, 329, 353, 355, 357, 358, 380, 384, 386, 393, 428 ja 437 perustelukappaleeseen, joissa esitetään sellaisia todisteita kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaolosta, joita kantajat eivät ole yksityiskohtaisesti kiistäneet. Lisäksi saman päätöksen 80–86 perustelukappaleessa mainitaan, että tällaista sopimusta sovellettiin eurooppalaisiin hankkeisiin, joista eurooppalaiset, japanilaiset ja eteläkorealaiset toimijat neuvottelivat keskenään. Kuten komissio lisäksi mainitsee, nämä todisteet ovat ristiriidassa sen J-Power Systemsin suullisen lausuman otteen kanssa, jota kantajat lainaavat tukeakseen väitettään siitä, että voimakkaapeleiden valmistajien välinen yhteydenpito, joka liittyi vientialueisiin, keskeytyi vuoden 2004 lopussa. Ne ovat samoin riittäviä kumoamaan kantajien selityksen, jonka mukaan kokoukset, joissa kyseiset valmistajat päättivät tehdä yhteistyötä markkinoilla, koskivat vain ETA:n ulkopuolella toteutettavia hankkeita.
- 177 Kolmanneksi komissio esittää riidanalaisen päätöksen 502–509 perustelukappaleessa seikat, joilla se pyrkii osoittamaan, että kansallista aluetta koskeva sopimus ja kartellin eurooppalainen kokoonpano pantiin täytäntöön. Tältä osin on todettava, että nyt käsiteltävässä kanneperusteessa kantajat lainaavat katkelmia kyseisistä seikoista mutta eivät nimenomaisesti kiistä aasialaisille valmistajille kyseisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi annettuja ohjeita. Kuten komissio lisäksi korostaa ja kuten edellä mainituista perustelukappaleista ilmenee, kantajat eivät myöskään kiistä niihin tosiseikkoihin liittyviä todisteita, joiden mukaan asianosaiset olivat tietoisia toimintansa lainvastaisuudesta ja toteuttivat monia organisaatioonsa liittyviä ja teknisiä varotoimia välttyäkseen paljastumasta.
- 178 Neljänneksi sen kantajien perustelun osalta, jonka mukaan komission olisi pitänyt analysoida kartellin vaikutukset, on riittävää todeta, ettei tällaista velvollisuutta ole, kun on kyse tarkoitukseen perustuvista rikkomisista, kuten riidanalaisessa päätöksessä todetun markkinoiden jakamisen tapauksessa (ks. tuomio 16.6.2015, FSL ym. v. komissio, T-655/11, EU:T:2015:383, 420 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On joka tapauksessa todettava, että riidanalaisen päätöksen 3.3 kohdassa esitetään todisteet, joita kantajat eivät ole konkreettisesti kiistäneet ja joilla pyritään osoittamaan kartellin täytäntöönpano, ja mainitaan esimerkkeinä muun muassa kyseisen päätöksen 113 ja 114 perustelukappale. On vielä lisättävä, että vaikka – kuten kantajat huomauttavat – muun muassa tämän päätöksen 192 perustelukappaleessa, 234 perustelukappaleen a kohdassa ja 151 perustelukappaleessa mainittuja tiettyjä kartellin osallistujien kesken jaettuja hankkeita ei toteutettu, saman päätöksen 645 perustelukappaleessa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos sopimus, jolla on kilpailunvastainen tavoite, pannaan – vaikka vain osittain – täytäntöön, ei ole mahdollista päätellä, ettei kyseisellä sopimuksella ollut vaikutuksia markkinoihin (tuomio 25.10.2005, Groupe Danone v. komissio, T-38/02, EU:T:2005:367, 148 kohta). On lisättävä, että näillä hankkeilla ei kuitenkaan voida riitauttaa kaikkia muita komission mainitsemia todisteita.
- 179 Viidenneksi kantajat väittävät lähinnä, että teknisistä, kaupallisista ja historiallisista syistä japanilaisilla ja eteläkorealaisilla valmistajilla ei ollut perustetta kilpailla eurooppalaisista hankkeista. Niiden mukaan nämä syyt muodostavat uskottavan selityksen riidanalaisessa päätöksessä esitetyille todisteille.
- 180 Tältä osin on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan sopimus, jolla pyritään suojelemaan eurooppalaisia valmistajia niiden alueella unionissa ulkomaisten valmistajien taholta tulevalta todelliselta tai potentiaaliselta kilpailulta, saattaa rajoittaa kilpailua, ellei eurooppalaisille markkinoille

tulolle ole ylitsepääsemättömiä esteitä, jotka sulkevat pois kaiken ulkomaisten valmistajien taholta tulevan potentiaalisen kilpailun (ks. vastaavasti tuomio 21.5.2014, Toshiba v. komissio, T-519/09, ei julkaistu, EU:T:2014:263, 230 kohta).

- 181 Käsiteltävässä asiassa kantajat eivät voi vedota siihen, etteivät japanilaiset ja eteläkorealaiset valmistajat olleet vähintäänkin eurooppalaisten valmistajien mahdollisia kilpailijoita ETA:ssa.
- 182 On nimittäin ensinnäkin todettava, että kuten riidanalaisen päätöksen 658 perustelukappaleesta ilmenee, osallistujat vahvistivat säännöllisesti noudattavansa sopimusta ja kartellin A- ja R-jäsenet tiedottivat vastavuoroisesti toisilleen toisen osapuolen alueilla esitetyistä tarjouspyynnöistä. Toiseksi on todettava, että kyseisen päätöksen 663 perustelukappaleen mukaan eurooppalaiset asiakkaat pyysivät säännöllisesti japanilaisia ja eteläkorealaisia valmistajia tekemään niiden hankkeista tarjouksen. Tässä viimeksi mainitussa perustelukappaleessa komissio viittaa lisäksi tämän päätöksen 231 ja 279 perustelukappaleeseen, joissa mainituista monista todisteista ilmenee, että kahta japanilaista valmistajaa pyydettiin mukaan ETA:ssa muun muassa Espanjassa, Italiassa, Alankomaissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa toteutettaviin hankkeisiin. Kolmanneksi se, että – kuten saman päätöksen 664 ja 666 perustelukappaleesta ilmenee – erilaisilla asiakkailla saattaa kantajien väitteiden mukaisesti olla erilaisia teknisiä vaatimuksia, pätee kaikkiin mahdollisiin toimittajiin riippumatta siitä, ovatko ne eurooppalaisia, japanilaisia vai eteläkorealaisia. Neljänneksi, kuten kyseessä olevan päätöksen 666 perustelukappaleessa todetaan, komission käynnistettyä tutkinnan useat japanilaiset ja eteläkorealaiset osapuolet ryhtyivät toimenpiteisiin osallistuakseen hankkeisiin, jotka oli määrä toteuttaa ETA:ssa. Viidenneksi on todettava, että vuonna 2001 ja 2005 eteläkorealainen yritys osallistui saman päätöksen 661 perustelukappaleen mukaan hankkeisiin, jotka oli määrä toteuttaa ETA:ssa ja joissa myytiin voimakaapelijärjestelmiä erityisesti Saksassa, Irlannissa ja Alankomaissa. Tällainen osallistuminen vahvistaa sen, että kyseinen yritys oli vähintäänkin eurooppalaisten valmistajien mahdollinen kilpailija ETA:ssa ja ettei Euroopan markkinoille pääsulle ollut ylitsepääsemättömiä esteitä.
- 183 Tästä seuraa, että toisin kuin kantajat väittävät, japanilaisten ja eteläkorealaisten valmistajien osallistuminen ETA-alueella ei ollut teknisesti mahdotonta eikä myöskään taloudellisesti kannattamatonta.
- 184 Näin ollen kantajat eivät onnistu riitauttamaan komission toteamusta, jonka mukaan ne osallistuivat kilpailunvastaiseen sopimukseen, jossa määrättiin erityisesti kansallista aluetta koskevasta sopimuksesta.
- 185 Edellä esitetyn perusteella on todettava, etteivät kantajat osoita komission jättäneen näyttämättä riittävällä tavalla toteen kyseessä olevan SEUT 101 artiklan rikkomisen.
- 186 Kuudes kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee rikkomisen keston virheellistä määrittelyä

- 187 Kantajat katsovat, ettei komissio ole osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla kilpailunvastaisen sopimuksen alkamispäivää, erityisesti siltä osin kuin on kyse vuodesta 1999 vuoteen 2000 ulottuvasta ajanjaksosta, jonka aikana oli niiden mukaan käynnissä pelkästään ”tiukka neuvotteluvaihe”. Ne väittävät muun muassa, ettei mikään todista rikkomisen alkaneen Zürichissä (Sveitsi) 18.2.1999 pidetystä kokouksesta ja ettei mikään seikka osoita, että sopimus tehtiin muissa kokouksissa, joihin Pirelli osallistui vuosina 1999–2000.
- 188 Kantajat huomauttavat yhtäältä 18.2.1999 Zürichissä pidetyn kokouksen osalta, että ainoa komission asiakirja-aineistoon sisältyvä asiakirja on Sumitomo Electric Industriesin työntekijän Y:n laatima sisäinen muistio, joka esitettiin yhteisen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen yhteydessä ja

joka niiden mukaan tulkittiin selonteoksi kyseisestä kokouksesta, vaikka muistion laatijaa ei mainita eikä muistiota jaettu muille tähän kokoukseen osallistuneille henkilöille. Kantajien mukaan kyseessä on todistusarvoltaan heikko todiste, jonka tueksi ei ole esitetty yhtään J-Power Systemsin suullista lausumaa eikä myöskään useampien todisteiden kokonaisuutta. Ne huomauttavat samoin komission itse toteavan riidanalaisen päätöksen 497 perustelukappaleessa, että kyseessä olevassa kokouksessa käydyissä keskusteluissa ei päästy yhteisymmärrykseen kansallisten alueiden määrittämisestä ja näiden alueiden ulkopuolella sijaitsevien hankkeiden kiintiöosuuksien jakamisesta. Komissio ei voi siten väittää, että tästä päivämäärästä alkaen oli olemassa kartelli tai että osallistujat olivat poistaneet tai vähentäneet merkittävästi niiden markkinakäyttäytymiseen liittyvää epävarmuutta. Kantajien mukaan komission päätöksentekokäytännön analysointi osoittaa vielä, ettei se ole koskaan perustanut kartellin alkamisajankohtaa seikkoihin, joiden tueksi on esitetty yhtä vähän näyttöä.

- 189 Toisaalta kantajat vetoavat muiden todisteiden osalta lähinnä siihen, ettei riidanalainen päätös tue ainakaan vuoden 2000 loppuun ulottuvan ajanjakson osalta sitä, että eurooppalaiset ja japanilaiset valmistajat olisivat sopineet keskenään kartellin A/R-kokoonpanon muodostamisesta, eikä kyseisen kartellin eurooppalaisen kokoonpanon perustamista. Kyse on niiden mukaan erityisesti 24.5.1999 Kuala Lumpurissa (Malesia), 3. ja 4.6.1999 Tokiossa (Japani), 26.7.1999 Lontoossa (Yhdistynyt kuningaskunta), 19.10.1999 Kuala Lumpurissa, 1. ja 2.3.2000 Tokiossa, 11.5.2000 Pariisissa (Ranska), heinäkuussa Milanossa tai Lontoossa ja 29.11.2000 Kuala Lumpurissa pidetyistä kokouksista.
- 190 Komissio kiistää nämä väitteet.
- 191 On aluksi muistettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohdassa kielletään sellaiset sopimukset ja menettelytavat, joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy sisämarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat, joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä.
- 192 Jotta kyseessä olisi SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, riittää, että kyseiset yritykset ovat ilmaisseet yhteisen tahtonsa toimia markkinoilla tietyllä tavalla. Kyseisessä määräyksessä tarkoitettu sopimus voidaan katsoa tehdyksi, kun osapuolella on periaatteellinen yhteisymmärrys kilpailun rajoittamisesta, vaikka suunnitellun rajoittamisen yksityiskohdista vielä neuvotellaan (ks. tuomio 16.6.2011, *Solvay v. komissio*, T-186/06, EU:T:2011:276, 85 ja 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tältä osin merkitystä ei ole sen tutkimisella, ovatko kyseiset yritykset katsoneet olleensa – oikeudellisesti, tosiasiallisesti tai moraalisesti – velvollisia toimimaan sovitulla tavalla (tuomio 14.5.1998, *Mayr-Melnhof v. komissio*, T-347/94, EU:T:1998:101, 65 kohta ja tuomio 8.7.2008, *Lafarge v. komissio*, T-54/03, ei julkaistu, EU:T:2008:255, 219 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 193 Yhdenmukaistetun menettelytavan määritelmällä tarkoitetaan sellaista yritysten välisen yhteensovittamisen muotoa, jolla korvataan tietoisesti kilpailun riskit yritysten välisellä käytännön yhteistyöllä, ilman että tehtäisiin varsinaista sopimusta (ks. tuomio 16.6.2011, *Solvay v. komissio*, T-186/06, EU:T:2011:276, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 194 SEUT 101 artiklan 1 kohta on siten esteenä kaikelle sellaiselle taloudellisten toimijoiden väliselle suoralle tai välilliselle yhteydenpidolle, joka voi joko vaikuttaa jonkin tosiasiallisen tai mahdollisen kilpailijan markkinakäyttäytymiseen tai paljastaa tällaiselle kilpailijalle sen, kuinka on itse päätetty käyttäytyä tai aiotaan käyttäytyä markkinoilla, kun yhteydenpidon tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun rajoittaminen. Se, että yritys antaa tietoja kilpailijoilleen tarkoituksenaan valmistella kilpailunvastaista sopimusta, on riittävä todiste kyseisessä määräyksessä tarkoitettua yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolosta (ks. tuomio 16.6.2011, *Solvay v. komissio*, T-186/06, EU:T:2011:276, 88 ja 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 195 SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut käsitteet ”sopimus” ja ”yhdenmukaistettu menettelytapa” kattavat subjektiiviselta kannalta samankaltaisia yhteistyön muotoja, jotka eroavat toisistaan ainoastaan voimakkuudeltaan ja ilmenemismuodoiltaan. On siis riittävää, että näyttö seikoista, jotka merkitsevät jompaakumpaa näistä kyseisessä määräyksessä tarkoitetuista rikkomisen muodoista, on esitetty, jotta tuota määräystä voidaan joka tapauksessa soveltaa (tuomio 5.12.2013, Solvay v. komissio, C-455/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:796, 53 kohta).
- 196 Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että komission on kartellin olemassaolon lisäksi näytettävä toteen myös kartellin kesto (tuomio 14.7.2005, ThyssenKrupp v. komissio, C-65/02 P ja C-73/02 P, EU:C:2005:454, 31 kohta).
- 197 Vaikka komission on esitettävä täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita, joiden perusteella voidaan vakuuttua siitä, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa on rikottu, kaikkien komission toimittamien todisteiden ei tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Riittää, että komission esittämä välillisten todisteiden kokonaisuus kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna täyttää nämä edellytykset. Välillisiä todisteita, joihin komissio vetoaa riidanalaisessa päätöksessä osoittaakseen yrityksen rikkoneen tätä määräystä, ei ole siis tarkasteltava erikseen vaan kokonaisuutena (tuomio 12.12.2014, Repsol Lubricantes y Especialidades ym. v. komissio, T-562/08, ei julkaistu, EU:T:2014:1078, 152 ja 153 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 198 Useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta (tuomio 17.9.2015, Total Marketing Services v. komissio, C-634/13 P, EU:C:2015:614, 26 kohta).
- 199 Käsiteltävässä asiassa komissio on todennut muun muassa riidanalaisen päätöksen 138 ja 506 perustelukappaleessa, että kyseisessä päätöksessä tarkoitettu kartelli oli alkanut 18.2.1999, jolloin neljän japanilaisen voimakaapelien toimittajan eli Furukawa Electricin, Fujikuran, Sumitomo Electric Industriesin ja Hitachi Cablen edustajat ja kahden eurooppalaisen voimakaapelien toimittajan, joista toinen oli Pirelli, edustajat kokoontuivat hotellissa Zürichissä. Vaikka kantajat eivät sellaisinaan osallistuneet tähän kokoukseen, on muistettava, että kuten neljännen kanneperusteen tarkastelusta ilmenee, ne ovat Pirellin toiminnan jatkajina vastuussa osallistumisesta tähän kokoukseen.
- 200 Komissio perustaa edellä 199 kohdassa esitetyn toteamuksen useisiin tosiseikkoihin, jotka voidaan tiivistää seuraavasti.
- 201 Komissio on heti aluksi todennut, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu kartelli sai alkunsa kahdesta vientijärjestelmästä, jotka perustuivat tärkeimpien eurooppalaisten voimakaapeleiden toimittajien 1970-luvulla International Cable Development Corporationin (kansainvälinen kaapelien kehittämissyhtymä) puitteissa tekemiin STEAan ja SMEAan. Kyseisen päätöksen 64 perustelukappaleen mukaan STEAlla ja SMEAlla luotiin alun perin puitteet maan- ja vedenalaisten suurjännitekaapeleiden markkinoiden ja hankkeiden tarjoamiselle ja jakamiselle edellä mainittujen sopimusten sopimuspuolina olevien yhtiöiden kansallisten alueiden ulkopuolella. Tässä samassa perustelukappaleessa komissio mainitsee – kantajien sitä kiistämättä – tutkinnassa selvinneen, että eurooppalaiset, japanilaiset ja eteläkorealaiset valmistajat olivat näiden sopimusten lisäksi tehneet keskenään kirjoittamattoman sopimuksen, jolla nämä kolme valmistajaryhmää sitoutuivat olemaan kilpailematta toistensa kansallisilla alueilla. Muilla alueilla valmistajien tavoitteena oli jakaa hankkeet keskenään siten, että eurooppalaiset tuottajat saavat noin 60 prosentin osuuden ja japanilaiset 40 prosentin osuuden hankkeista. Kullekin ryhmälle valittiin puheenjohtaja ja sihteeri (tai koordinaattori) jakamisjärjestelyjä varten. Mainittujen sopimusten ja kirjoittamattoman sopimuksen osapuolten, jotka vastaanottivat asiakkailta mahdollisiin maan- ja vedenalaisiin voimakaapelihankkeisiin liittyviä pyyntöjä, oli ilmoitettava näistä pyynnöistä japanilaisen tai eurooppalaisen ryhmän sihteerille voimakaapelien tyyppin ja pituuden täyttäessä tietyt edellytykset. Sen jälkeen sihteerit tai koordinaattorit keskustelivat ja sopivat valmistajaryhmästä, jolle hanke osoitettaisiin.

- 202 On kiistatonta, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuna kartellin järjestelmä on edellä 201 kohdassa kuvattuna järjestelmän toisinto.
- 203 Sen jälkeen STEA ja SMEA, mukaan lukien niihin liittyvä kirjoittamaton sopimus, purettiin riidanalaisen päätöksen 117 perustelukappaleen mukaan vuoden 1997 lopussa. Komissio esittää todisteita, joita kantajat eivät ole kiistäneet konkreettisilla seikoilla ja joista ilmenee yhtäältä, että sopimuksia tehneet yhtiöt olivat tietoisia niiden lainvastaisuudesta ja toisaalta, että ne olivat aikoneet uudistaa nämä sopimusjärjestelyt tulevaisuudessa. Se toimitti myös riidanalaisen päätöksen 119 ja 121–136 perustelukappaleessa sekä tämän päätöksen liitteessä I olevassa 3–15 kohdassa todisteita, jotka vahvistavat, että kyseiset yhtiöt olivat jatkaneet kokoontumista ja keskusteluja edellä mainittujen sopimusten purkamisen seurauksista ja mahdollisen uuden sopimuksen tekemisestä. Tältä osin kantajat eivät kiistä osallistuneensa muiden japanilaisten toimittajien kanssa 11:een vuoden 1998 aikana järjestettyyn kokoukseen ja lokakuussa vuonna 1998 Kuala Lumpurissa järjestettyyn kokoukseen, johon osallistuivat muun muassa Pirelli, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, Furukawa Electric, Fujikura ja eräs toinen eurooppalainen yritys.
- 204 On huomattava, että yhdessä edellä 203 kohdassa mainituista kokouksista käytiin keskustelu, jonka komissio esitti riidanalaisen päätöksen 129 perustelukappaleessa kantajien sitä kiistämättä ja joka koski Singaporessa toteutettavaa, alun perin eurooppalaisille yrityksille ennen STEAn ja SMEAn purkamista osoitettua voimakaapelihanketta, jonka osalta Furukawa Electriciä arvosteltiin alihintaisen tarjouksen tekemisestä. Tämän arvostelun yhteydessä huomautettiin myös, että samankaltaiset menettelyt saattaisivat johtaa siihen, että ”tuleva suunnitelma, josta [japanilaiset ja eurooppalaiset valmistajat] parhaillaan keskustelevat”, epäonnistuu.
- 205 Komissio pani lisäksi merkille muun muassa Pirellin, Fujikuran, Furukawa Electricin, Hitachi Cablen ja Sumitomo Electric Industriesin edustajien kesken vuonna 1999 järjestetyn säännöllisen kuuden kokouksen sarjan. Näiden kokousten jälkeen pidettiin muita japanilaisten ja eurooppalaisten toimittajien kokouksia ja useita vuonna 2000 järjestettyjä kahdenvälisiä kokouksia. Näiden kokousten aikaisista muistiinpanoista, joita komissio lainaa muun muassa riidanalaisen päätöksen 137, 141, 143, 144 ja 154 perustelukappaleessa, ilmenee niiden kilpailunvastainen sisältö, koska ne koskivat STEAn ja SMEAn rakennetta toisintavan markkinoidenjakosopimuksen laatimista ja toimintaa. Näiden kokousten osallistujat keskustelivat markkinoiden jakamista koskevista säännöistä, kullekin kuuluvien kansallisten alueiden määrittämisestä, vientialueille sijoittuvien hankkeiden jakamiseen sovellettavista kiintiöistä, sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien voimakaapeleiden jännitteistä, aluekoordinaattoreiden nimittämisestä ja uusista yrityksistä, joiden oli määrä osallistua keskusteluihin uuden sopimuksen mahdollisimman tehokkaan toiminnan varmistamiseksi.
- 206 Komissio huomautti vielä riidanalaisen päätöksen 145 perustelukappaleessa, että yhteisessä sakoista vapauttamista koskevassa hakemuksessaan J-Power Systems, Sumitomo Electric Industries ja Hitachi Cable vahvistivat, että kartellin alkuvaiheessa ainakin Sumitomo Electric Industries ja Hitachi Cable olivat noudattaneet kansallista aluetta koskevaa sopimusta huolehtimalla siitä, ettei tiettyjä eurooppalaiselle kansalliselle alueelle sijoituvia hankkeita tarjottu niille vaan eurooppalaisille yhtiöille.
- 207 Riidanalaisen päätöksen mukaan Zürichissä pidettiin 18.2.1999 juuri tähän asiayhteyteen liittyvä kokous, jossa Sumitomo Electric Industriesin työntekijä Y teki komission kyseisen päätöksen 137 perustelukappaleessa toistamat muistiinpanot. Näistä muistiinpanoista, joissa ilmoitetaan yksiselitteisesti kyseisen kokouksen päivämäärä ja paikka ja joiden samanaikaisuutta kokouksen kanssa kantajat eivät näin ollen voi riitauttaa, ilmenee, että tämä kokous koski vedenalaisiin voimakaapelihankkeisiin liittyvän kartellin edellytyksiä eli eurooppalaisille ja japanilaisille konserneille jaettavia kiintiöitä, kansallisten alueiden jakamista yritysten tuotantolaitosten sijainnin perusteella sekä kiintiöiden seuranta ja valvonta vientialueilla suunnittelupapereiden avulla. Osallistujat keskustelivat myös ABB:n ja japanilaisten yritysten SWCC Showa Holdingsin ja Mitsubishi Cable Industriesin

liittämisestä sopimukseen, käsitteivät ABB:lle esieristettyjen kaukolämmitysputkien kartelliin osallistumisesta määrättyä sakkoa ja osoittivat näin ollen olevansa tietoisia tietyistä tähän liittyvistä riskeistä.

208 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 497 perustelukappaleessa Zürichissä 18.2.1999 pidetyn kokouksen osalta, että tietyistä siellä käsitellyistä näkökohdista ei päästy yhteisymmärrykseen. J-Power Systemsin suullisen lausuman kirjallisesta jäljennöksestä ja kyseisen kokouksen kirjallisesta muistiosta nimittäin ilmenee, että osapuolet eivät olleet sopineet vientialueiden osalta sovellettavasta kiintiöstä (60/40- vai 70/30-kiintiö) eivätkä päättäneet lopullisesti, oliko kansallisten alueiden määrä kattaa Ruotsi (ABB:n tuotantotoiminnan kotipaikka), Etelä-Korea ja Taiwan. Komissio katsoi kuitenkin, että kilpailusääntöjen rikkominen alkoi tästä kokouksesta. Tältä osin se totesi kyseisen päätöksen 506 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Kun otetaan huomioon – – toiminta ennen 18.2.1999 pidettyä kokousta, kun osapuolet kiistatta suunnittelivat aiempien sopimustensa soveltamisen jatkamista, ja – – niiden myöhemmin noudattama menettely, kun ne jakoivat avoimesti hankkeita vientialueilla, noudattivat kullekin kuuluvia kansallisia alueita ja suunnittelivat kutsuvansa muita yhtiöitä liittymään ’suunnitelmaan’ – –, voidaan kohtuudella päätellä, että 18.2.1999 pidetty kokous on osoitus yhteisestä tahdosta jakaa markkinoita ja asiakkaita ja vääristää tavanomaista kilpailukehitystä sekä [maan-] että [vedenalaisia] kaapeleita koskevien hankkeiden yhteydessä. Vähintään kyseisestä päivästä alkaen osallistujien kesken oli olemassa yhteisymmärrys kilpailun rajoittamisen periaatteesta sinänsä. Osapuolet tekivät näin ollen sopimuksen tai sovelsivat [SEUT] 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yhdenmukaistettua menettelytapaa, vaikka tietyistä kartellin yksityiskohtaisista säännöistä keskusteltiin vielä tuolloin.”

209 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kun otetaan huomioon edellä 192–198 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, komissio ei ole 18.2.1999 Zürichissä pidetyn kokouksen ulottuvuuteen liittyvässä toteamuksessaan, jonka se esitti riidanalaisen päätöksen 506 perustelukappaleessa, tehnyt oikeudellista virhettä tai arviointivirhettä.

210 Komissio on nimittäin ensinnäkin osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla ja ottaen perustellusti huomioon STEAn ja SMEAn, joihin Pirelli osallistui, purkamisen asiayhteyden, että vuodesta 1998 alkaen näiden sopimusten osapuolet eli tärkeimmät eurooppalaiset ja japanilaiset veden- ja maanalaisten voimakapeleiden toimittajat jatkoivat neuvotteluja, joiden tarkoituksena oli uuden sopimuksen tekeminen, ja että ajan mittaan ne päättyivät panemaan täytäntöön tämän uuden sopimuksen. Zürichissä 18.2.1999 pidetyn kokouksen kirjallisessa muistiossa eli ensimmäisessä muistiossa, jossa on esitetty täysimääräisesti tämän uuden sopimuksen perusta, vahvistetaan, että kyseisen muistion tekohetkellä tässä kokouksessa paikalla olleet yritykset sopivat varsinaisesta markkinoiden jakamisen periaatteesta sekä vientialueiden että kansallisten alueiden osalta. Tämän periaatteen olemassaolo ja se, että STEAn ja SMEAn tehneet yhtiöt noudattivat sitä, saa tukea keskustelusta, johon kantajat osallistuivat ja joka on toistettu edellä 204 kohdassa.

211 Tältä osin on yhtäältä muistettava, että mikään ei estä komissiota ottamasta huomioon kartellin varsinaista perustamista edeltäneitä valmisteluvaiheita sen taloudellisen tilanteen toteamiseksi, joka edelsi ja selitti kartellin perustamista, tai osoittaakseen ja arvioidakseen kunkin kartellin jäsenen asemaa kartellin suunnittelussa, perustamisessa ja täytäntöönpanemisessa (tuomio 27.6.2012, Coats Holdings v. komissio, T-439/07, EU:T:2012:320, 60 kohta).

212 Toisaalta on tärkeää panna merkille, kuten komissio on perustellusti tehnyt riidanalaisen päätöksen 498 perustelukappaleessa, että 18.2.1999 Zürichissä pidetyn kokouksen ulottuvuuden arvioimisessa ratkaisevaa ei ole se, sopivatko kyseiseen kokoukseen osallistuneet kuusi yhtiötä tuolloin kaikista sopimuksen osatekijöistä vaan se, pystyivätkö nämä kuusi yhtiötä osallistuessaan tässä kokouksessa käytyihin keskusteluihin poistamaan tai ainakin selvästi vähentämään epätietoisuutta omasta odotettavissa olevasta markkinakäyttäytymisestään (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2008, BPB v. komissio, T-53/03, EU:T:2008:254, 182 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 213 Näin ollen konditionaalinen ja futuurin käyttö Y:n tekemisissä muistiinpanoissa ja se, että tämä oli ilmoittanut, ettei mitään sopimusta tehty edes lokakuussa 1999 Kuala Lumpurissa pidetyn kokouksen jälkeen, eivät ole riittävä peruste katsoa, että 18.2.1999 Zürichissä pidettyyn kokoukseen osallistuneet yhtiöt eivät olleet vielä rikkoneet SEUT 101 artiklan 1 kohtaa. Lisäksi, vaikka kantajat kyseenalaistavat Y:n muistiinpanojen todistusarvon sillä perusteella, että kyse oli J-Power Systemsin sisäisestä asiakirjasta, joka ei niiden mukaan saa tukea muiden kokouksen osallistujien muistiinpanoista, on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan se, että kyseessä on sisäinen asiakirja, ei estä komissiota vetoamasta siihen raskauttavana seikkana, joka tukee muita todisteita, erityisesti, kun yhtäpitäviä todisteita on useampia (ks. vastaavasti tuomio 8.7.2004, JFE Engineering v. komissio, T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, EU:T:2004:221, 231 kohta). Tältä osin on lisättävä, ettei komissio päätenyt tähän toteamukseensa yksinomaan tukeutumalla Y:n muistiinpanoihin vaan myös – kuten edellä 201–206 kohdasta ilmenee – yleisen asiayhteyden perusteena oleviin muihin todisteisiin, jotka liittyivät muun muassa osapuolten toimintaan ennen tätä kokousta ja sen jälkeen. Toisin kuin kantajat väittävät, kyseessä olevien muistiinpanojen todistusarvoa ei heikennä se, että kantajien mukaan niiden laatija tulkitse niitä useita vuosia myöhemmin ”etäisten muistikuvien” perusteella. Tältä osin on komission tavoin todettava, että tällainen ajallisesti etäinen tulkinta ei voi heikentää näiden muistiinpanojen todistusarvoa tapahtuma-aikaisina asiakirjatodisteina.
- 214 Toiseksi on todettava, että päinvastoin kuin kantajat väittävät, 18.2.1999 Zürichissä pidetyn kokouksen asiayhteyteen liittyvät erilaiset seikat, mukaan lukien kyseessä olevien yritysten myöhempi yhteydenpito, vahvistavat, että kartellin alkuvaiheen aikana tärkeimpiä eurooppalaisia ja japanilaisia veden- ja maanalaisten voimakaapeleiden toimittajia, mukaan lukien Pirelli, yhdisti yhteinen tahto jakaa markkinat STEAn ja SMEAn mallin mukaisesti ja että lisäksi ne toteuttivat käytännössä tämän markkinoiden jakamisen. Tämä koskee muun muassa riidanalaisen päätöksen 145 perustelukappaleessa mainittuja hankkeita, jotka jaettiin eurooppalaisille yrityksille kansallista aluetta koskevan sopimuksen mukaisesti.
- 215 Edellä esitetyn johdosta komissio on perustellusti katsonut, että 18.2.1999 suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettujen veden- ja maanalaisten voimakaapeleiden tärkeimmillä japanilaisilla ja eurooppalaisilla toimittajilla, kantajat mukaan lukien, oli yhteinen tahto rajoittaa kilpailua jakamalla markkinat. Näin ollen se on virhettä tekemättä todennut, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkominen, josta kantajien katsotaan olevan vastuussa, alkoi kyseisenä päivänä.
- 216 Niiden kantajien väitteiden osalta, joiden mukaan vuoden 2000 aikana pidettyjen kokouksien kilpailuvastaisuutta ei ole perusteltu riittävästi, on todettava, että koska komissio ei tehnyt virhettä katsoessaan, että rikkomisen määriteltiin alkaneen 18.2.1999 Zürichissä pidetystä kokouksesta, nämä väitteet ovat tehottomia.
- 217 Seitsemäs kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan ja sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen rikkomista sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin on kyse määrättyjen sakkojen laskemisesta

- 218 Kahdeksannessa kanneperusteessaan kantajat väittävät yhtäältä, etteivät rikkomisen vakavuuden arviointi riidanalaisessa päätöksessä ja osallistumismaksun määrittäminen olleet oikeasuhteisia. Toisaalta ne vetoavat siihen, että komissio loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta käyttäessään eurooppalaisten yritysten osalta korkeampaa osuutta myyntiarvosta kuin japanilaisten yritysten osalta.

- 219 Ennen nyt käsiteltävän kanneperusteen molempien osien tarkastelua on muistettava, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille, jotka ovat tahallisesti tai tuottamuksellisesti rikkoneet SEUT 101 artiklan 1 kohdan määräyksiä, sakkoja, joiden suuruutta määrittäessä on otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto.
- 220 Sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen 19–22 kohdan mukaisesti toinen niistä kahdesta tekijästä, joihin sakon perusmäärä perustuu, on kyseessä olevasta myyntiarvosta rikkomisen vakavuuden perusteella määritelty osuus. Kunkin tyyppisen rikkomisen vakavuus arvioidaan tapauskohtaisesti kaikkien tapaukseen liittyvien seikkojen perusteella. Päätäessään kussakin tapauksessa huomioon otettavan myyntiarvon osuuden tason komissio ottaa huomioon tiettyjä tekijöitä, kuten rikkomisen luonteen, kaikkien osapuolten yhteenlasketun markkinaosuuden, rikkomisen maantieteellisen ulottuvuuden ja sen, onko rikkominen toteutunut käytännössä.
- 221 Komissiolla on harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (ks. tuomio 12.12.2012, Novácke chemické závody v. komissio, T-352/09, EU:T:2012:673, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 14.3.2013, Dole Food ja Dole Germany v. komissio, T-588/08, EU:T:2013:130, 662 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Sakkojen määrän valvonnassa unionin yleinen tuomioistuin ei voi kuitenkaan tukeutua tähän harkintavaltaan, kun kyse on niiden seikkojen valinnasta, jotka on otettava huomioon sovellettaessa sakkojen laskennasta annetuissa vuoden 2006 suuntaviivoissa mainittuja arviointiperusteita, ja näiden seikkojen arvioinnista, perusteena sille, ettei mainittu tuomioistuin harjoita oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja koskevaa perinpohjaista sakon määrän valvontaa (tuomio 8.12.2011, KME Germany ym. v. komissio, C-272/09 P, EU:C:2011:810, 102 kohta). Samoin aina, kun komissio päättää määrätä sakkoja kilpailuoikeuden perusteella, sen on kuitenkin noudatettava yleisiä oikeusperiaatteita, joihin kuuluvat yhdenvertaisen kohtelun periaate ja suhteellisuusperiaate, sellaisina kuin unionin tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet (tuomio 12.12.2012, Novácke chemické závody v. komissio, T-352/09, EU:T:2012:673, 44 kohta).
- 222 Käsiteltävässä asiassa on muistettava, että riidanalaisessa päätöksessä, erityisesti sen 997–1010 perustelukappaleessa, komissio on katsonut, että siltä osin kuin on kyse sakon perusmäärästä ja rikkomisen vakavuuden määrittämisestä rikkominen oli luonteeltaan yksi vakavimmista kilpailunrajoituksista, millä voitiin sen mukaan perustella 15 prosenttiyksikön suuruista osuutta. Samoin komissio korotti kyseistä prosenttimäärää 2 prosenttiyksiköllä kaikkien adressaattien osalta niiden yhteenlasketun markkinaosuuden ja kartellin lähes maailmanlaajuisen ulottuvuuden vuoksi, sillä kartelli kattoi muun muassa koko ETA:n alueen. Se katsoi lisäksi, että eurooppalaisten yritysten toiminta vahingoitti kilpailua enemmän kuin muiden yritysten toiminta, sillä kartellin A/R-kokoonpanoon osallistumisen lisäksi eurooppalaiset yritykset jakoivat keskenään voimakaapelihankkeet kyseisen kartellin eurooppalaisen kokoonpanon puitteissa. Tästä syystä komissio vahvisti rikkomisen vakavuuden vuoksi huomioon otettavaksi osuudeksi myyntiarvosta 19 prosenttia eurooppalaisten yritysten osalta ja 17 prosenttia muiden yritysten osalta.
- 223 Kanneperusteen kahta osaa, joihin kantajat vetoavat, on tarkasteltava näiden seikkojen valossa.

– Ensimmäinen osa, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

- 224 Kantajat moittivat komissiota lähinnä siitä, ettei se ottanut sakkojen vahvistamisvaiheessa riittävästi huomioon rikkomisen asiayhteyttä. Erityisesti ne katsovat ensinnäkin, että perusmäärää olisi pitänyt mukauttaa muun muassa kilpailusääntöjen rikkomisen rajallisen ulottuvuuden ja jopa sen perusteella, ettei sillä ollut todellisia vaikutuksia ETA:ssa. Ne väittävät seuraavaksi, ettei rikkominen vaikuttanut suurimpaan osaan väitetiedoksiannossa tarkoitettua voimakaapeleiden myynneistä ja ettei moitittu kilpailunvastainen sopimus voinut vaikuttaa loppuasiakkaisiin eikä varsinkaan niiltä perittyihin

hintoihin. Ne katsovat lisäksi, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon kartellin asteittainen lakkauttaminen vuodesta 2004 alkaen. Ne väittävät lopuksi, että kartellin vaikutuksia heikensivät ulkopuoliset olosuhteet, kuten raaka-ainekustannukset.

225 Komissio kiistää nämä väitteet.

226 Kilpailusääntöjen rikkomisen rajallista ulottuvuutta koskevan kantajien väitteen osalta on ensinnäkin todettava, että se on hylättävä siltä osin kuin se perustuu siihen, ettei kansallista aluetta koskevan sopimuksen olemassaoloa ole näytetty toteen. Kuten nimittäin edellä 184 kohdassa esitetystä päätelmästä ilmenee, kantajat eivät ole onnistuneet riitauttamaan komission toteamusta, jonka mukaan ne osallistuivat kilpailunvastaiseen sopimukseen, jossa määrättiin erityisesti kansallista aluetta koskevasta sopimuksesta. Näin ollen on todettava, että kartellin ulottuvuus ei ollut rajallinen siten, kuin kantajat väittävät.

227 On lisäksi huomautettava riidanalaisen päätöksen 1001 perustelukappaleen mukaisesti, että 15 prosenttiyksikön suuruinen osuus oli käsiteltävässä asiassa oikeutettu jo pelkästään sen rikkomisen luonteen perusteella, johon kantajat olivat osallistuneet jakamalla maanalaisten voimakapeleiden markkinoita. Tällainen rikkominen kuuluu näet sakkujen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen 23 kohdassa tarkoitettuihin kaikkein vakavimpiin kilpailunrajoituksiin, ja tällainen 15 prosenttiyksikön suuruinen osuus vastaa kaikkein pienintä kerrointa niiden seuraamusten asteikossa, joita tällaisista rikkomisista voidaan näiden suuntaviivojen mukaan määrätä (ks. vastaavasti tuomio 26.1.2017, *Laufen Austria v. komissio*, C-637/13 P, EU:C:2017:51, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

228 Toiseksi, siltä osin kuin on kyse väitteestä, jonka mukaan kartelli ei vaikuttanut markkinoihin, on muistettava, että koska riidanalaisessa päätöksessä on todettu rikkominen, jonka tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission ei tarvinnut näyttää toteen sen seurauksia (ks. tuomio 13.12.2012, *Expedia*, C-226/11, EU:C:2012:795, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi, kuten edellä 178 kohdassa jo huomautettiin, oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos sopimus, jolla on kilpailunvastainen tavoite, pannaan – vaikka vain osittain – täytäntöön, ei ole mahdollista päätellä, ettei kyseisellä sopimuksella ollut vaikutuksia markkinoihin (tuomio 25.10.2005, *Groupe Danone v. komissio*, T-38/02, EU:T:2005:367, 148 kohta).

229 Vastauskirjelmässä kantajat väittävät kuitenkin lähinnä, että kilpailunvastaista sopimusta, jota ei ole pantu täytäntöön täysimääräisesti ja joka ei ole missään tapauksessa vaikuttanut mitenkään asiakkaiden maksamiin hintoihin, on pidettävä vähemmän vakavana kuin sopimusta, joka on pantu täytäntöön täysimääräisesti ja joka aiheuttaa asiakkaille vahinkoa korottamalla hintoja.

230 Tältä osin on todettava, että useimmat kantajien väitteet liittyvät arviointiperusteeseen, joka koskee todellista vaikutusta markkinoihin, erityisesti asiakkaiden maksamiin hintoihin, jonka vaikutuksen – jos se on mitattavissa – komissio saattoi ottaa huomioon sakkoa vahvistaessaan suuntaviivoista asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkujen laskennassa annetun tiedonannon (EYVL 1998, C 9, s. 3) 1 kohdan A alakohdan mukaan. Sakkujen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen, joita sovelletaan nyt käsiteltävän asian tosiseikkoihin, 22 kohdan sanamuodon mukaan komission ei kuitenkaan tarvitse välttämättä ottaa huomioon todellista vaikutusta markkinoihin tai sen puuttumista raskauttavana tai lieventävänä tekijänä arvioidessaan rikkomisen vakavuutta sakkujen laskemiseksi. Nyt käsiteltävän asian tavoin on riittävää – kuten edellä 222 kohdasta ilmenee – että komission vahvistamaa huomioon otettavaa osuutta myyntiarvosta voidaan perustella muilla tekijöillä, jotka voivat kyseisen määräyksen nojalla vaikuttaa vakavuuden määrittämiseen, kuten rikkomisen luonteella, kaikkien osapuolten yhteenlasketulla markkinaosuudella ja rikkomisen maantieteellisellä ulottuvuudella. Näin ollen siltä osin kuin kantajat pyrkivät väitteillään osoittamaan, että kartellin jäsenten tahdosta riippumattomista syistä kartelli ei voinut vaikuttaa toivotulla tavalla tai tuottaa toivottua tulosta, nämä väitteet on hylättävä tehottomina.

- 231 Kantajien väitteet eivät voi menestyä myöskään siltä osin kuin niissä on katsottava arvioitavan, ettei komissio ole osoittanut rikkomisen toteutuneen käytännössä.
- 232 Komission riidanalaisen päätöksen 1009 perustelukappaleessa esittämä toteamus, jonka mukaan kartelli pantiin täytäntöön yleisesti ja osapuolten liittymistä siihen valvottiin vaihtamalla suunnittelupapereita ja raportointivelvollisuudella, ei ole mitenkään virheellinen, kuten edellä 178 kohdassa todettiin. Lisäksi muun muassa riidanalaisen päätöksen 3.3 ja 3.4 kohdassa esitetyistä huomautuksista, joilla pyritään osoittamaan rikkomisen olemassaolo ja joita kantajat eivät ole yksityiskohtaisemmin kiistäneet kanneperusteen nyt käsiteltävän osan yhteydessä, ilmenee kokonaisuutena tarkasteltuna, että sen alkuvaiheen jälkeen, jolloin laadittiin alueiden jakamisesta veden- ja maanalaisia voimakaapeleita valmistavien yritysten kesken tehdyn uuden sopimuksen säännöt, nämä yritykset noudattivat yleisesti ja suurimman osan kyseessä olevasta ajanjaksosta kyseiseen sopimukseen perustuvia ohjeita, jotka koskivat vastavuoroista vetäytymistä kansallisilta alueilta, ventialueiden jakamista ja hankkeiden jakamista kartellin eurooppalaisen kokoonpanon puitteissa.
- 233 Kolmanneksi kantajat väittävät lähinnä, että komission olisi pitänyt ottaa kartellin vakavuusastetta arvioidessaan huomioon kartellin merkittävä heikkeneminen vuodesta 2004 alkaen. Tältä osin on riittävää huomata komission toteama yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen, jota kantajat eivät ole nimenomaisesti kiistäneet, ja se, että komission keräämissä todisteissa ei mainita kartellin keskeytymistä vuoteen 2009 ulottuvalla ajanjaksolla.
- 234 Neljänneksi kantajat huomauttavat riidanalaisen päätöksen 998–1010 perustelukappaleesta ilmenevän, että komissio korotti huomioon otettavaa osuutta myyntiarvosta 2 prosenttiyksiköllä kaikkien yritysten osalta yhtäältä niiden yhteenlasketun markkinaosuuden suuruuden ja toisaalta rikkomisen maantieteellisen laajuuden vuoksi. Ne väittävät, ettei kyseinen korotus ole perusteltu siltä osin kuin se perustuu yhteenlasketun markkinaosuuden suuruuteen, koska tietyt osallistujat vaihtuivat rikkomisen aikana ja koska muun muassa tietyt yritykset alkoivat osallistua kilpailusääntöjen rikkomiseen vasta paljon 18.2.1999 jälkeen, ja niiden osallistuminen päättyi ennen päättymispäivää eli 28.1.2009.
- 235 Tältä osin on korostettava, että vaikka – kuten kantajat väittävät – kaikki kartelliin osallistuneet yritykset eivät osallistuneet siihen koko kyseessä olevan ajanjakson ajan, on kuitenkin niin, että yhtäältä valtaosana sen olemassaoloajasta siihen kuuluivat tärkeimmät eurooppalaiset ja japanilaiset suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettujen veden- ja maanalaisten voimakaapeleiden valmistajat. Lisäksi vuoden 2001 lopusta vuoteen 2006 ulottuvalla merkittävällä ajanjaksolla kartellia vahvisti Brugg Kabelin, nkt cablesin, Safranin ja Silec Cablen kaltaisten pienempien eurooppalaisten valmistajien osallistuminen ja vuoden 2002 lopusta vuoden 2005 puoliväliin eteläkorealaisten valmistajien osallistuminen. Toisaalta – kuten komissio toteaa kantajien sitä kiistämättä – niiden markkinatoimijoiden määrä, jotka eivät ole riidanalaisen päätöksen adressaatteja, on hyvin pieni. Näissä olosuhteissa on syvällisen tarkastelun päätteeksi katsottava, että komissio on voinut virhettä tekemättä todeta päätöksen adressaattien olleen lähes kauttaaltaan suurelle ja erittäin suurelle jännitteelle tarkoitettujen veden- ja maanalaisten voimakaapeleiden valmistajia. Komissio saattoi myös perustellusti todeta, että niin tämä seikka kuin kartellin lähes maailmanlaajuinen maantieteellinen ulottuvuuskin, jota kantajat eivät ole kiistäneet, tekivät kilpailusääntöjen rikkomisesta vakavampaa ja korottivat näin ollen huomioon otettavaa osuutta myyntiarvosta 2 prosenttiyksiköllä näiden kahden tekijän huomioon ottamiseksi.
- 236 Viidenneksi kantajat väittävät, että komission olisi pitänyt jättää raaka-ainekustannukset huomiotta rikkomisen vakavuutta määritettäessä. Ne huomauttavat lähinnä, että sakkojen laskennasta annetuissa vuoden 2006 suuntaviivoissa otettiin käyttöön riidanalaisiin menettelytapoihin liittyvä myyntiarvon käsite, jotta voitiin paremmin vertailla kunkin kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneen yrityksen saamaa taloudellista etua ja siten kunkin kartelliin kuuluvan yrityksen suhteellista painoarvoa. Ne kuitenkin katsovat, että näissä olosuhteissa on tarpeen varmistaa, että huomioon otettava myyntiarvo kuvastaa luotettavasti niitä etuja, joita kartelliin osallistujat saivat muun muassa voittojen muodossa.

- 237 Tältä osin on riittävää todeta, että kuten komissio riidanalaisen päätöksen 976 perustelukappaleessa totesi, unionin yleinen tuomioistuin on jo hylännyt samankaltaisen väitteen, joka esitettiin 14.5.2014 annettuun tuomioon *Reagens v. komissio* (T-30/10, ei julkaistu, EU:T:2014:253, 233 kohta) johtaneessa asiassa. Kyseisestä tuomiosta ja edellä mainitusta oikeuskäytännöstä näet ilmenee, ettei tiettyjen markkinoiden liikevaihtoa laskettaessa ollut mitään pätevää syytä jättää huomiotta tiettyjä tuotantokustannuksia, koska kaikki toimialat vastaavat lopputuotteeseen sisällyvistä kustannuksista, joihin valmistaja ei voi vaikuttaa mutta jotka kuitenkin ovat olennainen osa sen koko toimintaa ja joita ei näin ollen voida jättää ottamatta huomioon sen liikevaihdossa sakon perusmäärää vahvistettaessa.
- 238 Lisäksi on huomattava unionin tuomioistuimen todenneen 8.12.2011 antamassaan tuomiossa *KME Germany ym. v. komissio* (C-272/09 P, EU:C:2011:810, 53 kohta), että jos bruttoliikeyvaihto voitaisiin ottaa huomioon joissain tapauksissa mutta joissain toisissa taas ei, olisi määritettävä jonkinlainen kynnyсарvo, joka perustuisi nettoliiketoiminnan ja bruttoliikeyvaihdon väliseen suhteeseen; tällaisen kynnyсарvon soveltaminen olisi erittäin vaikeaa ja johtaisi loputtomiin ja ratkaisemattomiin oikeusriitoihin ja syrjintää koskeviin väitteisiin. Mikään kantajien tällaista toteamusta vastaan esittämistä väitteistä, kuten se, että sakkojen laskennasta annetuissa vuoden 2006 suuntaviivoissa otetaan huomioon kyseessä olevien yritysten myyntiarvo eikä niiden liikevaihtoa, kuten tehdään sakkojen laskennasta annetuissa vuoden 1998 suuntaviivoissa, ei voi olla perusteena jonkin oikeuskäytännössä vahvistetun erilaisen arviointiperusteen soveltamiselle käsiteltävässä asiassa.
- 239 Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei komissio ole sakon perusmäärää määrittäessään loukannut suhteellisuusperiaatetta siten, kuin kantajat väittävät.
- 240 Tämän kanneperusteen ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä.
- *Toinen osa, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista*
- 241 Kantajien väitteen mukaan se, että komissio käytti eurooppalaisten yritysten ja japanilaisten yritysten osalta eri osuutta myyntiarvosta rikkomisen vakavuuden huomioon ottamiseksi, loukkaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.
- 242 Kantajat huomauttavat komission eurooppalaisten yritysten osalta käyttämän myyntiarvon osuuden olleen 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muiden yritysten osalta käytetty osuus. Tämän erilaisen kohtelun perustelemiseksi komissio korosti niiden mukaan riidanalaisen päätöksen 999 perustelukappaleessa, että ”kartellin A/R-kokoonpanon” jakomekanismien lisäksi ”tietyt [ETA:ta] koskevat hankkeet jaettiin lisäksi [kyseisen] kartellin eurooppalaisessa kokoonpanossa eurooppalaisten valmistajien kesken”. Kantajat korostavat, että komission mukaan ”nämä muut toimet, joita toteuttivat pelkästään eurooppalaiset valmistajat, [olivat] lisänneet kilpailuvaikutusta, jonka eurooppalaisten, japanilaisten ja [etelä]korealaisten välinen markkinoidenjakosopimus oli jo aiheuttanut, ja näin ollen rikkomisen vakavuutta”, ja että ”kartellin eurooppalaisen kokoonpanon aiheuttama lisävaikutus [oikeutti] vakavuuden asteen korottamisen 2 prosenttiyksiköllä niiden yritysten osalta, jotka olivat osallistuneet kartellin tähän osaan”.
- 243 Kantajat riitauttavat tämän erilaisen kohtelun yhtäältä väittämällä, että kartellin eurooppalaista kokoonpanoa eivät panneet täytäntöön yksinomaan eurooppalaiset yritykset. Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee kantajien mukaan, että japanilaiset ja eteläkorealaiset yritykset osallistuivat kartelliin samantasoisesti kuin eurooppalaiset yritykset. Ne katsovat toisaalta, ettei komissio osoittanut, miten kyseinen kokoonpano oli ”lisännyt jo aiheutettua kilpailuvaikutusta”, eikä sitä, mikä oli tämän kokoonpanon aiheuttama ”lisävaikutus”.
- 244 Komissio kiistää nämä väitteet.

245 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan joka kerta, kun komissio päättää kilpailuoikeuden nojalla määrätä sakkoja, sen on kuitenkin noudatettava yleisiä oikeusperiaatteita, joihin kuuluu myös yhdenvertaisen kohtelun periaate, sellaisena kuin unionin tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet. Tämä periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. tuomio 27.6.2012, *Bolloré v. komissio*, T-372/10, EU:T:2012:325, 85 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.1.2016, *Mitsubishi Electric v. komissio*, T-409/12, EU:T:2016:17, 108 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

246 Eurooppalaisten yritysten toiminnan vakavuuden arvioinnista aasialaisten ja erityisesti japanilaisten yritysten toimintaan verrattuna on todettava, että komissio luonnehti riidanalaisessa päätöksessä todettua rikkomista yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, joka muodostuu kahdesta kokoonpanosta eli kartellin A/R-kokoonpanosta ja sen eurooppalaisesta kokoonpanosta. Ensimmäinen näistä kokoonpanoista käsitti yhtäältä kansallista aluetta koskevan sopimuksen, jonka nojalla japanilaiset ja eteläkorealaiset yritykset sitoutuivat poistumaan tämän kartellin R-jäsenille varatulta eurooppalaiselta kansalliselta alueelta vastikkeena viimeksi mainittujen vastavuoroiselle sitoumukselle poistua japanilaiselta ja eteläkorealaiselta kansalliselta alueelta, ja toisaalta suurimmaksi osaksi muualla maailmassa niin kutsutuilla vientialueilla sijaitsevien hankkeiden jakamisen. Kuten edellä 12 kohdasta ilmenee, toisessa näistä kokoonpanoista oli tarkoitus jakaa eurooppalaisten yritysten kesken eurooppalaisella kansallisella alueella sijaitsevat hankkeet ja eurooppalaisille jaetut vientialueilla sijaitsevat hankkeet.

247 Syyt, joiden vuoksi komissio katsoo molempien kokoonpanojen kuuluvan saman kilpailusääntöjen rikkomisen piiriin, esitetään riidanalaisen päätöksen 527–619 perustelukappaleessa. Edellytyksestä, jonka mukaan kyseisillä kartellin kokoonpanoilla on oltava yksi ja sama tavoite, komissio totesi tässä yhteydessä kyseisen päätöksen 534 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Kartellin eurooppalainen kokoonpano (samoin kuin aasialaisten yritysten välinen jakaminen) kuului kokonaissopimukseen, ja sillä pantiin täytäntöön kyseinen sopimus. Näiden eurooppalaisten R-kokousten aikana eurooppalainen koordinaattori johti A/R-kokouksissa käytyjä keskusteluja – –. Tässä tarkoituksessa osapuolet järjestivät usein R-kokouksia pian A/R-kokousten jälkeen – –. R-kokouksissa osapuolet ilmaisivat lisäksi kiinnostuksensa niitä vientialueilla toteutettavia hankkeita kohtaan, joista oli keskusteltava A/R-kokouksissa. A/R-kokousten osanottajille ilmoitettiin myös tärkeimmistä [kyseisessä kokoonpanossa] käydyistä keskusteluista – –. [Viimeksi mainittu] kokoonpano oli siis olennainen osa kokonaissuunnitelmaa.”

248 Komissio katsoi suurimman osan japanilaisista ja eteläkorealaisista yrityksistä olevan vastuussa osallistumisesta kartellikokonaisuuteen, mukaan lukien sen eurooppalaiseen kokoonpanoon. Se vahvisti erityisesti kartellin ydinryhmään kuuluvien japanilaisten yritysten eli Sumitomo Electric Industriesin, Hitachi Cablen ja niiden yhteisyrityksen J-Power Systemsin sekä Furukawa Electricin, Fujikuran ja niiden yhteisyrityksen Viscasin, olevan vastuussa kyseisestä kartellista kokonaisuutena.

249 Riidanalaisen päätöksen 537 perustelukappaleessa komissio kuitenkin tarkensi eri yritysten kartelliin osallistumisen tasoa. Se totesi nimittäin seuraavaa:

”Kartellin osanottajien ydinryhmä (Nexans, Pirelli/Prysmian, Furukawa [Electric], Fujikura ja Viscas, [Sumitomo Electric Industries], [Hitachi Cable] ja [J-Power Systems]) oli sama [maan- ja vedenalaisten voima]kaapeleiden osalta ja sovelsi samanaikaisesti kansallista aluetta [koskevaa] periaatetta ja hankkeiden jakamista vientialueilla koskevaa sopimusta. Objektiivisista syistä japanilaiset ja [eteläkorealaiset] yritykset eivät osallistuneet kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon, kun taas Nexans ja Pirelli/Prysmian olivat aktiivisia molemmissa.”

- 250 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 999 perustelukappaleessa, jota kantajien väitteet koskevat, tämän toteamuksen perusteella, että rikkomista, johon eurooppalaiset yritykset syyllistyivät, on pidettävä vakavampana kuin rikkomista, johon japanilaiset yritykset syyllistyivät, ja että näin ollen sen vuoksi, että eurooppalaiset yritykset osallistuivat kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon, sitä osuutta eurooppalaisten yritysten myyntiarvosta, jota käytetään sakon perusmäärän laskemiseen, oli korotettava 2 prosenttiyksiköllä.
- 251 Tältä osin on katsottava, ettei se, että – kuten kantajat väittävät – japanilaisten yritysten osallistuminen on ollut samankaltaista kuin eurooppalaisten yritysten osallistuminen kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon osallistumisen osalta, vaikka se oletettaisiin toteen näytetyksi, ole omiaan kyseenalaistamaan komission toteamusta, jonka mukaan hankkeiden jakaminen ETA:ssa oli lisätekijä, josta oli aiheellista määrätä ylimääräinen prosenttiosuus rikkomisen vakavuuden perusteella.
- 252 Yhtäältä on nimittäin korostettava, että kartellin A/R-kokoonpanon puitteissa eurooppalaiset ja aasialaiset yritykset sopivat erityisesti siitä, etteivät ne tule toistensa kansallisille alueille, mutta sen lisäksi eurooppalaiset valmistajat, kantajat mukaan lukien, jakoivat keskenään kyseisen kartellin R-jäsenille jaetut eri voimakaapelihankkeet. Kuten riidanalaisen päätöksen 73 perustelukappaleesta ilmenee, tällainen jakaminen koski erityisesti sekä vientialueilla toteutettavien hankkeiden jakamista kyseisen kokoonpanon piirissä että R-jäsenille kansallista aluetta koskevan sopimuksen mukaisesti kuuluvien hankkeiden eli eurooppalaisten valmistajien kansallisella alueella toteutettavien hankkeiden jakamista. Toisaalta on korostettava, että vaikka hankkeiden jakaminen tämän kokoonpanon piirissä ja hankkeiden jakaminen kartellin eurooppalaisen kokoonpanon piirissä liittyivät läheisesti toisiinsa, kuten komissio selittää riidanalaisen päätöksen 534 perustelukappaleessa, eurooppalainen kokoonpano edellytti hankkeiden jakamista koskevaa lisäsitoumusta, joka meni kartellin A/R-kokoonpanon olemassa olevia jakamissääntöjä pidemmälle.
- 253 Toisin kuin kantajat väittävät, ei ole myöskään mitään epäilyä siitä, että veden- ja maanalaisia suurjännitekaapeleita koskevien hankkeiden jakaminen kartellin eurooppalaisen kokoonpanon puitteissa vahvisti kyseisen kartellin A/R-kokoonpanon ETA:ssa aiheuttamaa kilpailunrajoitusta.
- 254 Näin ollen oli komission väitteen mukaisesti perusteltua, että kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon osallistuvien valmistajien ja erityisesti eurooppalaisten valmistajien toiminnan vakavuuden arvioinnissa otetaan huomioon kilpailulle ETA:ssa aiheutunut lisävahinko.
- 255 Tästä seuraa, että kantajien väite, jonka mukaan komissio teki arviointivirheen katsoessaan, etteivät japanilaiset valmistajat olleet osallistuneet kartellin eurooppalaiseen kokoonpanoon samantasoisesti kuin eurooppalaiset yritykset, ei vaikuta siihen, onko yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukattu kantajiin nähden.
- 256 Tällaisella väitteellä, jos sen oletettaisiin pitävän paikkansa, voitaisiin nimittäin perustella sitä, että japanilaisille yrityksille määrätyn sakon laskemista varten huomioon otettavaa prosenttiosuutta myyntiarvosta korotetaan.
- 257 Tällä seikalla ei sen sijaan ole merkitystä sen myyntiarvon prosenttiosuuden osalta, jota käytetään kantajien suhteen niiden toimintatapojen vakavuuden huomioon ottamiseksi, sillä yhdenvertaisen kohtelun periaate ei voi antaa oikeutta lainvastaiseen kohteluun tavalla, joka ei ole syrjivä (tuomio 11.9.2002, Pfizer Animal Health v. neuvosto, T-13/99, EU:T:2002:209, 479 kohta).
- 258 Edellä esitetystä seuraa, että nyt käsiteltävän kanneperusteen toinen osa, samoin kuin koko kahdeksas kanneperuste, on hylättävä.

Yhdeksäs kanneperuste, jonka mukaan R:n nimi on virheellisesti lisätty riidanalaisen päätöksen kohteena olevien henkilöiden luetteloon

- 259 Kantajat toteavat, että komissio on virheellisesti sisällyttänyt Prysmianin hallituksen jäsenen ja Prysmian-konsernin strategiajohtajan R:n nimen riidanalaisen päätöksen liitteeseen II, jonka otsikko on ”Tämän päätöksen kohteena olevien henkilöiden nimien ja työsuhteiden luettelo”. Erityisesti ne väittävät, että R on väärin ja perusteettomasti mainittu henkilönä, jolla olisi jokin yhteys kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja tämä maininta on siksi poistettava kyseisen päätöksen liitteistä.
- 260 Komissio kiistää nämä väitteet.
- 261 Tältä osin on riittävää todeta yhtäältä, että riidanalaisen päätöksen 759 perustelukappaleessa komissio mainitsi R:n olevan yksi Goldman Sachs:n nimittämistä Prysmianin hallituksen jäsenistä. Toisaalta riidanalaisen päätöksen liitteissä I ja II R:n nimi mainitaan kyseisen päätöksen kohteena olevana henkilönä.
- 262 Toisin kuin kantajat väittävät, yhdestäkään riidanalaisen päätöksen perustelukappaleesta ja kyseisen päätöksen liitteestä ei kuitenkaan ilmene, että komissio katsoo R:n osallistuneen henkilökohtaisesti kyseessä olevaan kartelliin. Komissio ei nimittäin katsonut tässä päätöksessä, että R. oli henkilökohtaisesti osallistunut kyseiseen kartelliin vaan mainitsi hänet yksinomaan yhden kantajan työntekijän ominaisuudessa. Tässä tilanteessa on katsottava, ettei komissio tehnyt virhettä sisällyttäessään R:n nimen muun muassa saman päätöksen liitteeseen II.
- 263 On lisäksi muistettava, että oikeuskäytännön mukaan komissio ei tutkinnallaan ja päätöksillään lähtökohtaisesti pyri osoittamaan, että tietyt luonnolliset henkilöt ovat osallistuneet kartelliin vaan että yritykset ovat osallistuneet siihen SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisesti. Riidanalaisessa päätöksessä komissio on osoittanut, että muun muassa kantajat ovat rikkoneet kyseistä määräystä osallistumalla yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun sopimukseen ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin voimakkaapelialalla. Riidanalaisen päätöksen 1 artikla ei koske R:ää yhtenä kartellin osallistujista (ks. analogisesti tuomio 2.2.2012, EI du Pont de Nemours ym. v. komissio, T-76/08, ei julkaistu, EU:T:2012:46, 159 kohta).
- 264 Tästä seuraa, että nyt käsiteltävä kanneperuste on hylättävä siltä osin kuin sillä pyritään kiistämään sen komission päätelmän perusteltavuus, joka koskee R:n osallistumista kartelliin.
- 265 Näin ollen yhdeksäs kanneperuste on hylättävä.
- 266 Edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, etteivät kantajat ole onnistuneet osoittamaan, että komissio olisi syyllistynyt sääntöjenvastaisuuksiin, jotka oikeuttavat riidanalaisen päätöksen kumoamisen niitä koskevin osin.
- 267 Kantajien esittämät kumoamisvaatimukset on näin ollen hylättävä.

Vaatimukset kantajille määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta

- 268 Kantajat vaativat unionin yleistä tuomioistuinta alentamaan niille määrättyjen sakkojen määrää niiden virheiden huomioon ottamiseksi, jotka komissio teki kyseisiä määriä laskiessaan. Ne vaativat samoin unionin yleistä tuomioistuinta muuttamaan sakkoa kohtuullisuuden vuoksi hallinnollisen menettelyn liiallisen keston perusteella.
- 269 Ennen kuin tutkitaan kantajien eri vaatimuksia niille määrättyjen sakkojen määrän alentamiseksi, on muistutettava, että laillisuusvalvontaa täydentää täysi harkintavalta, joka on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla SEUT 261 artiklan mukaisesti. Tämän

harkintavallan nojalla unionin yleinen tuomioistuin voi täten paitsi pelkästään tutkia seuraamuksen laillisuuden myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siten poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää. On kuitenkin korostettava, ettei täyden harkintavallan käyttö vastaa viran puolesta suoritettavaa valvontaa, ja muistutettava, että menettely unionin tuomioistuimissa on kontradiktorista. Lukuun ottamatta oikeusjärjestyksen perusteisiin pohjautuvia perusteita – kuten riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttuminen –, jotka unionin yleisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta, kantajan on esitettävä kyseistä päätöstä koskevat kanneperusteet ja todisteet niiden tueksi. (tuomio 8.12.2011, KME Germany ym. v. komissio, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 130 ja 131 kohta).

Vaatimus määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta komission kyseisen määrän laskemisessa tekemien virheiden vuoksi

- 270 Ensimmäiseksi on huomautettava kantajien vaatimuksesta, joka koskee niille määrättyjen sakkojen määrän alentamista komission kyseisen määrän laskemisessa tekemien virheiden vuoksi, että yhtäältä kantajien kumoamisvaatimusten tueksi esittämät kanneperusteet on hylätty ja toisaalta ei ole olemassa seikkoja, jotka käsiteltävässä asiassa voisivat oikeuttaa kyseisen määrän alentamisen. Tästä seuraa, että nyt käsiteltävä vaatimus on hylättävä.

Vaatimus määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta hallinnollisen menettelyn liiallisen keston vuoksi

- 271 Toiseksi on riittävää huomauttaa kantajien vaatimuksesta, joka koskee niille määrättyjen sakkojen määrän alentamista kohtuuden vuoksi hallinnollisen menettelyn liiallisen keston perusteella, että vaikka se, että komissio loukkaa käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatetta, voi oikeuttaa kumoamaan komission SEUT 101 tai SEUT 102 artiklaan perustuvan hallinnollisen menettelyn päätteeksi antaman päätöksen, jos se merkitsee myös asianomaisen yrityksen puolustautumisoikeuksien loukkaamista, tällainen kyseisen periaatteen loukkaaminen – olettaen, että se näytetään toteen – ei voi johtaa määrätyn sakon määrän alentamiseen (ks. tuomio 26.1.2017, Villeroy et Boch v. komissio, C-644/13 P, EU:C:2017:59, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 272 Kuten edellä 93 kohdasta ilmenee, käsiteltävässä asiassa ei ole kuitenkaan voitu todeta, että hallinnollinen menettely on kestänyt liian pitkään. Tästä seuraa, ettei nyt käsiteltävä vaatimus voi menestyä, ja siksi kantajille määrättyjen sakkojen määrän alentamista koskevat vaatimukset on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 273 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- 274 Koska kantajat ovat hävinneet kaikki vaatimuksensa ja kanneperusteensa ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, kantajat on veloitettava korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.
- 275 Työjärjestyksen 138 artiklan 3 kohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä, että muu kuin kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdassa mainittu väliintulija vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa on syytä päättää, että Goldman Sachs ja Pirelli vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Prysmian SpA ja Prysmian Cavi e Sistemi Srl vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan ja ne veloitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.**
- 3) **The Goldman Sachs Group, Inc. ja Pirelli & C. SpA vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Collins

Kancheva

Barents

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2018.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta	2
Kantajat ja kyseessä oleva ala	2
Hallinnollinen menettely.....	2
Riidanalainen päätös.....	3
Kyseessä oleva kilpailusääntöjen rikkominen	3
Kantajien vastuu	4
Määrätyt sakot	4
Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset	5
Oikeudellinen arviointi	7
Kumoamisvaatimukset	7
Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee komission tarkastusten lainvastaisuutta	7
– Tarkastuksen kulku	8
– Oikeusperustan puuttumista koskeva väite	9
– Tarkastuspäätöksen rikkomista koskeva väite	11
– Mahdottomuus esittää sakoista vapauttamista koskevaa hakemusta	12
Toinen kanneperuste, joka koskee käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatteen loukkaamista	13
Kolmas kanneperuste, joka koskee hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista	16
Neljäs kanneperuste, jonka mukaan PrysmianCS:n katsottiin virheellisesti olleen vastuussa 27.11.2001 edeltävällä ajanjaksolla	17
– Ensimmäinen osa, joka koskee yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista	18
– Toinen osa, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ja perusteluvollisuuden laiminlyöntiä	21
Viides kanneperuste, jonka mukaan komissio rikkoi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa siltä osin kuin se ei määrittänyt yhteisvastuussa olevien yhteisvelallisten osuuksia niiden sisäisessä suhteessa	22
Kuudes kanneperuste, joka koskee riittämättömiä todisteita SEUT 101 artiklan rikkomisesta	23
Seitsemäs kanneperuste, joka koskee rikkomisen keston virheellistä määrittelyä	27

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan ja sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen rikkomista sekä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin on kyse määrättyjen sakkojen laskemisesta	32
– Ensimmäinen osa, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista	33
– Toinen osa, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista	36
Yhdeksäs kanneperuste, jonka mukaan R:n nimi on virheellisesti lisätty riidanalaisen päätöksen kohteena olevien henkilöiden luetteloon	39
Vaatimukset kantajille määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta	39
Vaatus määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta komission kyseisen määrän laskemisessa tekemien virheiden vuoksi	40
Vaatus määrättyjen sakkojen määrän alentamisesta hallinnollisen menettelyn liiallisen keston vuoksi	40
Oikeudenkäyntikulut	40